TKLUKA

GAZETA WYDAWANA PRZEZ TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW RYDUŁTÓW OD 1994 ROKU

Nr 438 ISSN 146-9271 miesięcznik 15 czerwca 2022 2,50 zł (w tym 8%VAT)

ISSN 0142-6923

Rydułtowy i gminy powiatu wodzisławskiego oraz rybnickiego

Wycieczka Towarzystwa Miłośników Rydułtów do Nysy.

W numerze:

- *Aktualności*
- *Fotorelacje*
- *Wele byfyja*
- *Z życia Miasta*
- *Podania śląskie*
- *Sprawozdanie z prac Burmistrza*
- *Rozważania Prezesa*
- *O zdrowiu*
- *Kalendarium*
- *Poezje*
- *Wieści z Gminy Lyski*
- *I dużo więcej ...*

Redaktor wydania: Joanna Rusok

Redaktor wydania: Janina Oleś

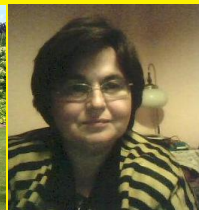

Wycieczka Towarzystwa Miłosników Rydułtów do Nysy. 7 czerwca pojechaliśmy na wycieczkę do Nysy. To śliczne miasto położone jest nad Nysą Kłodzką i Jeziorem Nyskim. Miasto ma bardzo bogatą historię, znajdowało sie pod panowaniem polskich Piastów, Czechów, Prusów i Austriaków. Najgorszy pogrom miasta odbył się w marcu 1945 roku. Nysa została zajęta przez Armię Czerwoną 23 marca. Żołnierze sowieccy doprowadzili do wypalenia zabytkowego śródmieścia. Sowieci zamordowali 27 sióstr zakonnych (głównie elżbietanek), które zostały by opiekować się chorymi i rannymi w nyskich szpitalach. 150 zakonnic zostało znieważonych, a niektóre zgwałcone, niektóre z nich wywieziono na roboty do Związku Radzieckiego. Zniszczonych zostało wiele budynków, m.in. Dom Wagi Miejskiej (po wojnie odbudowany) oraz gotycka, 94-metrowa, wieża ratuszowa, najwyższa, jak dotąd, budowla miasta (odbudowana wraz z kamieniczkami w 2009 roku). Ogółem zniszczeniu uległo ok. 60% zabudowy miasta.
Po wyparciu oddziałów niemieckich miasto zostało przejęte przez polską administrację. Wówczas w Nysie i okolicy została osiedlona między innymi część polskich przesiedleńców z Kresów Wschodnich. Zwiedzaliśmy kościół par. pw. św. Jakuba Starszego i św. Agnieszki, pl. Katedralny, pochodzący z XV-XIX w., po 1945 r., trójnawowy, dziewięcioprzęsłowy z kamienia i cegły. Wzdłuż głównego korpusu znajduje się 16 gotyckich kaplic i dwie barokowe. z XV w., ma jeden z najbardziej spadzistych dachów w Europie o powierzchni 4 tysięcy m kw. Najciekawsza była dzwonnica z 1474 r. jej budowy nigdy nie zakończono, gdyż według planów miała być ponad trzykrotnie wyższa, jednak nie pozwolił na to grunt, na którym stoi. 3 kwietnia 2005 roku otwarto w dzwonnicy Skarbiec św. Jakuba, jest to kolekcja arcydzieł zdobnictwa złotniczego w Nysie. Niestety nie udało nam się popłynąć statkiem po Jeziorze Nyskim. Pogoda pokrzyżowała nasze plany! Wróciliśmy do Rydułtów w doskonałych humorach i pełni planów na następny wyjazd! Dziękujemy bardzo organizatorowi Mariuszowi Steblowi i prezesowi Heńkowi Machnikowi!

Joanna Rusok

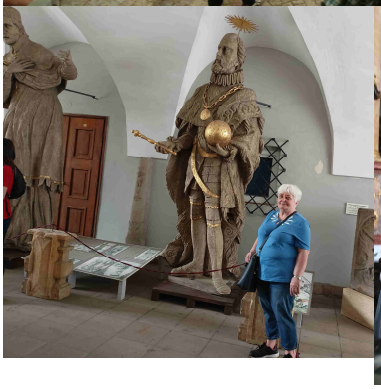
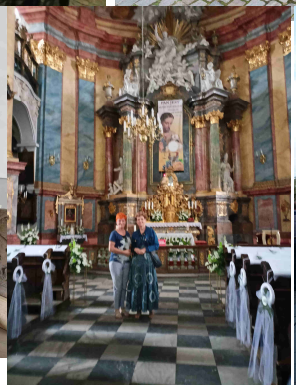

BIESIADA POD SZARLOTĄ

Biesiada rydułtowska pod Szarlotą odbyła się 14 maja. Mieszkańcy świętowali 30-lecie miasta Rydułtowy podczas festynu pod Szarlotą, który odbędzie się na ul. Ofiar Terroru. Parada Orkiestry Dętej KWK Rydułtowy, plener malarski, wystawa zdjęć, gry i zabawy, występy zespołów to tylko niektóre atrakcje biesiady. Organizatorem imprezy był Urząd Miasta. Podczas festynu wystąpiły m.in. zespoły: Czelodka, Klika Machnika, Dzimierzanki, zespół taneczny RCK Feniks, kabaret Ciaproki, zespoły Gołężanki i Kokoszyczanki, a na koniec o godz. 19.00 zagrała formacja Peleton z solistką Pauliną Świerczek. Wydarzenie odbędzie się w ramach projektu "W cieniu Szarloty - jak wydobyć potencjał miasta Rydułtowy" w ramach programu "Rozwój Lokalny".

Czerwiec to czas nalewek

Nalewka z akacji (właściwie robinii akacjolistnej)

Składniki nalewki z akacji:
150 g kwiatów akacji
1 l wódki
0,5 l wody
1 laska wanilii
300 g cukru

Na nalewkę akacjową wykorzystujemy same płatki akacji. Zebranie więc 150 g wymaga trochę czasu, ale jest do zrobienia. Gdy już płatki kwiatów akacji zważymy i umyjemy wrzucamy je do słoja.
Dodajemy przekrojoną wzdłuż na pół (dla uzyskania lepszego aromatu, ale całą) laskę wanilii i zalewamy wódką. Wódka do tego celu powinna być mocna - 45 %. Słój szczelnie zamykamy.
Drugi etap przygotowania nalewki akacjowej odbywa się dnia kolejnego. Polega na zrobieniu z wody i cukru syropu, który schłodzony dolewamy do nastawu alkoholowego przygotowanego dnia poprzedniego. Znów szczelnie słój zamykamy.
Teraz czekamy dwa miesiące. Nalew dokładnie filtrujemy. Zlewamy do butelek i... już możemy kosztować.
Nalewkę akacjową podawać najlepiej schłodzoną.
https://twojenalewki.blogspot.com/2014/03/nalewka-z-kwiatow-akacji-akacjowa.html

Nalewka z kwiatów głogu

Nalewkę z głogu można uzyskać nie tylko z owoców, ale i z kwiatów głogu. Tak więc nalewkę głogową można przygotowywać dwa razy w roku. Wiosną, gdy głóg kwitnie i jesienią, gdy owoce są już dojrzałe. Nalewka z kwiatów głogu jest pracochłonna, mocna i ma niepowtarzalny aromat.

Składniki nalewki z kwiatów głogu:
litr kwiatów głogu
0,75 l wódki
w łyżki cukru pudru

Składniki nalewki głogowej z kwiatów, które najlepiej zbierać w maju, są więc proste. Czasu zajmie nam natomiast pozbycie się części kwiatów tak, by pozostały same płatki. Wsypujemy je do słoja i przysypujemy cukrem. Na końcu zalewamy wódką. Warto zadbać o to, by wódka była mocna, co najmniej 45% i dobra gatunkowo.
Szczelnie zamknięty słój odstawiamy w ciemne miejsce. Trzymamy go tam przez dwa miesiące od czasu do czasu potrząsając.
Po przelaniu nalewki do butelek, uprzednio ją filtrując, wynosimy ją do piwnicy. Tam powinna pozostać jeszcze przez trzy miesiące. Dopiero wtedy nabierze prawdziwego kwiatowego aromatu. Podobnie jak inne nalewki z kwiatów: akacjowa lub z magnolii.
https://twojenalewki.blogspot.com/2014/05/nalewka-z-kwiatow-gogu.html

Nalewka z rabarbaru

Nalewka z rabarbaru, czyli rabarbarowa albo rabarbarówka. Wszystkie nazwy znaczą to samo i określają zrobioną nalewkę z rabarbaru. Wiele osób przyznaje, że nie wpada im do głowy, że rabarbar nadaje się na nalewkę. A jednak warto spróbować, pamiętając jednak, że podany przepis na nalewkę z rabarbaru nie daje mocnego trunku.

Musimy zgromadzić:
1 kg rabarbaru
1 l wódki
200 g cukru

Rabarbar trzeba dobrze umyć i pokroić w niewielkie kawałki. Włożyć do dużego słoja i zasypać cukrem. Trzymamy go tak przez kilka dni codziennie wstrząsając, aż cukier się rozpuści a rabarbar puści sok.
Dopiero teraz można dolać wódki. Ponieważ soku trochę się uzbierało najlepiej wykorzystać dobrą wódkę o mocy 45%. (Pamiętajmy, że z kiepskich składników nie otrzymamy dobrych nalewek). Gotowa nalewka z rabarbaru nie będzie miała więcej niż trzydzieści kilka procent mocy, a taką najbardziej smakuje paniom.
Rabarbar z wódką odstawiamy jeszcze na około sześć tygodni. Można też ten czas przedłużyć - rabarbar akurat można macerować dłużej. Gdy zdecydujemy się na degustacje płyn zlewamy i filtrujemy. Z rabarbaru robimy ciasto.
Nalewka z rabarbaru według tego przepisu nadaje się do picia niemal natychmiast po przelaniu do butelek. Najlepiej smakuje schłodzona.
https://twojenalewki.blogspot.com/2019/04/nalewka-z-rabarbaru-czyli-rabarbarowka.html

Nalewka z magnolii

Nalewka na kwiatach magnolii to mało znany przepis. Ma ona dwie wady. Po pierwsze robimy ją ze świeżych kwiatów magnolii. Po drugie na jej pełną dojrzałość musimy czekać rok. Być może właśnie to powoduje, że nalewka z magnolii nie jest tak popularna. Łagodny smak i oryginalny aromat warte są spróbowania.

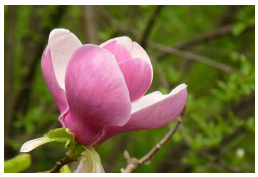

Składniki na nalewkę z magnolii:
1 kwiat magnolii
1 laska wanilii
300 g cukru
butelka czerwonego, wytrawnego wina
0,4 l mocnej wódki
Świeżo zerwany kwiat magnolii kroimy cienko i wrzucamy do gąsiora razem z przekrojoną na pół laską wanilii. Zasypujemy cukrem (lub zbliżoną ilością miodu) zalewamy winem i wódką. Wódka powinna mieć co najmniej 45 %. Mieszamy, szczelnie zamykamy i odstawiamy w chłodne miejsce. Słój z tym nastawem powinniśmy mieszać średnio dwa razy dziennie. Po 10 dniach filtrujemy nastaw, co akurat w przypadku nalewki z kwiatów magnolii idzie łatwo. Rozlewamy do butelek i odstawiamy do piwnicy. O nalewce z magnolii warto sobie przypomnieć dopiero po roku.

https://twojenalewki.blogspot.com/search?q=nalewka+z+magnolii

„ English Tea with Elizabeth II”

Wizytę Królowej Elżbiety II w Publicznym Przedszkolu nr 3 w Rydułtowach z pewnością każdy zapamięta na długo. To pierwsza wizyta brytyjskiej Królowej w Polskim przedszkolu.
17 maja 2022 wczesnym rankiem pojawiła się Królowa Elżbieta II na konkursie recytatorskim w którym wzięło udział aż 23 dzieci. Każde dziecko przygotowało wierszyk w j. angielskim, które recytowało w obecności Królowej. Wszyscy byli bardzo podekscytowani wizytą tak ważnego gościa.
Brytyjskie służby bardzo skrupulatnie opisały przebieg wizyty. Co do minuty. Wszystko musiało działać jak w zegarku. Otrzymaliśmy protokół dyplomatyczny, który szczegółowo określał każdy aspekt wizyty Królowej w przedszkolu.
Na początku wizyty, grupa maluszków przygotowała uroczyste przywitanie Królowej prezentując dworski taniec. Królowa była wzruszona pięknymi strojami jak również zaangażowaniem najmłodszych dzieci.
Następnie odbył się konkurs. Każde z chętnych dzieci zaprezentowało wiersz w j. angielskim, który mogły w sposób dowolny przedstawić. Niektóre z dzieci nawet przebrały się w fantazyjne stroje aby jeszcze ciekawiej zobrazować treść swojego recytowanego utworu.
Podczas trwania konkursu pozostałe dzieci z grup starszych prezentowały swoje talenty taneczne. Wszyscy mogliśmy zobaczyć nasz polski taniec - „Krakowiak”.
Królowa była pod ogromnym wrażeniem talentu dzieci jak również podziwiała stroje tancerzy, które były przywiezione prosto z Krakowa na tę wielką okazję.
Grupa dwujęzyczna „Kotki” zaprezentowała taniec do ulubionej piosenki Królowej, co było wielkim zaskoczeniem dla naszego gościa. Mogliśmy również zobaczyć piękny taniec kwiatów zaprezentowany przez grupę starszaków.

Królowa Elżbieta II była tak bardzo zachwycona znajomością j. angielskiego dzieci iż postanowiła nagrodzić wszystkich uczestników konkursu pięknymi prezentami prosto z Anglii – brelokami oraz długopisami z motywem Londynu.
Na sam koniec wizyty, Królowa poczęstowała wszystkie dzieci ciasteczkami oraz prawdziwą brytyjską herbatką, którą zabrała ze sobą.
Przedszkolaki pokochały brytyjską monarchię. Wizyta wzbudziła w nich jeszcze większą chęć nauki języka angielskiego.

Nauczycielka oraz organizatorka wydarzenia z PP3 –
mgr Monika Wadiak

Lucjan Malinowski, autor zbioru, którego fragmenty prezentujemy wybierając się w 1869 roku w słynną podróż etnograficzną na Śląsk poruszał się śladami Józefa Lompy. Byłoby wspaniale, gdyby pamięć o tym wspaniałym Ślązaku nie zaginęła!

Podania

Baśnie i klechdy

Twardowski – Różowe Miasto – król wiatrów

Był jeden młynarz, bogaty człowiek. Każdą wiosnę jechał na ryby kęsi ku morzu i dycki kupił na pięć wozów ryb. Jeden raz przyjechał zaś na ryby. Jak dla niego rybiarze chytali, nigdy nie mogli nic chycić. Przebył tam kiela dni, przelustrował pieniądze, co miał ze sobą i już miał biedę.

Przyszedł ku niemu jakisi nieznany człowiek i powiedział mu:

- Jesi mi dasz to, co o tym doma nie wiesz, to jutro dla ciebie dość ryb nachytają.

(Młynarz) se tak myślał:

- Dyć przecę o wszyckim doma wiem, a o czym bych nie wiedział toż mi też o to nie pódzie.

I obiecał mu to dać. Jutro dla niego ryb nachytali, wiela mu było trzeba. Pojechał do dom. Zatym się mu doma urodził syneczek. I on się tam podpisał dać (temu człowiekowi) to, co o tym nie wie. Ten, co to od niego chciał, powiedział mu tam, że se przyjdzie po to a osiemnaście roków.

Młynarz dał tego syneczka do szkół, że go da sztuderować za księdza. Ale kiedy syneczek przyszedł z tych szkół do domu, tak ociec dycki był bardzo smutny. On, gdy już był większy, pytał się tego ojca, czemu je tak smutny. Ale on mu nie powiedział, że go tam dał zapisać.

Jeden raz ten syneczek zaszedł w tej dziedzinie do księdza. ksiądz mu bardzo przał. Powiedział mu, Dy tak z nim rozmawiał:

- Cóż bych ja ci też dał? Pieniędzy nie potrzebujesz, bo ich ma twój ojciec dość. Ale ci dam książkę; Dy ją będziesz przy sobie miał, albo w niej czytał, choćbyś był diabłu zapisany, to cię wziąć nie śmie, ani też nie weźnie.

Jak był osiemnast roków stary i był na ten czas doma u ojca, w nocy diabeł przyszedł po niego i taki gruch zrobił, i wszyscy się zlękli. Tak wszyscy posnęli, jeny ten syneczek nie usnął. Tę książkę, kierą od księdza dostał, przy sobie miał i z niej czytał tak długo, aż się też przy tym zdrzemał i usnął. Diabeł go przecy wzion. Zaniósł kęsi między góry i tam go odszedł, abo go dalej wziąć nie śmiał.

Ten się potem obudził i nie wiedział, kędy jest. Przecy stanął i chodził, aż w jednym miejscu znaszedł dźwierze, odewrzył i wlazł tam. Były tam trzy pryncesy i sztwarta stara matka jeich. Barzo były rady, że uwidziały człowieka, bo już przez dawne czasy człowieka nie widziały. Barzo go tam od siebie puścić nie chciały. Powiedziały mu:

- Jesi trzy noce tu wybędziesz, a wytrwasz, obyś nie przemówił, potem się będziesz miał dobrze – ty i my. Wielki strach miał będziesz, ale się nic nie bój, bo się ci nic nie stanie.

I dały go oswe samego do izby. Na pierwszą noc, jak było dziesięć godzin, przyszli tacy trze panowie, przynieśli światło, karty i pieniądze i mówili do niego:

- Pódź z nami grać.

Ale on im nic nie odpowiadał, ani też k nim nie szedł. Oni mu mówili:

- Czemuż nie idziesz? Jesi pieniędzy nie masz, oto są dla ciebie pieniądze.

Ale on zaś nie szedł. Oni się zatem rozgniewali, a chybali nim do ziemi aż do powału, że już jeny kapkę żył. Jak doszło dwanast godzin, stracili się wszyscy i on został sam.

Rano przyszły pryncesy i pytały go, jako się miał. On powiedział, że bardzo źle, tak, jako się z nim robiło. Pytali się go, jesi nie przerządził (przerządzić - przemówić) , a on powiedział, że nie. Toż było dobrze.

Na drugą noc, przyszli zaś ci trze panowie, a zaś to samo wołali k sobie grać, jako i pierwszy raz. Ale on nic z nimi nie rządził, ani k nim nie szedł. Jak ten czas dochodził, że się zaś musieli wszyscy stracić o dwunastej godzinie, wdycki odeszli. A z wielkiej złości wzieni go z łóżka, rozerwali na poły i odeszli.

Rano zaś przyszły pryncesy, pięknie go złożyły do kupy, namazały maściami i zaś żył, jako przedtem. Pytały się go, jesi nie przerządził. On powiedział, że nie. Tak mu prawiły:

- Dybyś jeszcze trzecią noc nic nie przerządził, to już będzie dobrze.

Na trzecią noc przyszli zaś ci trze panowie. Już kartów nie przynieśli, dyż on z nimi grać nie chciał, ale przynieśli światło a szubienicę. Długo tę szubienicę stawiali, a onego k niej rychtowali, bo se myśleli, że przecy od strachu skrzyknie. A on już jeden raz skrzyknąć myślił, bo jednako z tego miał strach, ale przecy się udzierżał, że nie skrzyknął. Już było dwanast godzin stracili się i on został zdrowy.

Jak przyszedł dzień, to już się znaszedł nie w górach, nie w żadnym lesie, ale w bardzo szumnym mieście. To miasto, kiere było przedtem zaklęte, miało przez niego (być) pomożone.

On nie wiedział, kędy jest. Najstarszą pryncesę wzion se za pani i był w tym mieście królem. Ale nie wiedział jak się to miasto nazywa, coby wiedział, kędy też jest. Ona mu powiedziała:

- To miasto się nazywa Różowe Miasto.

On jeden raz prawił:

- Ja bych się rad przecy dostać do swojego ojca, obcych też ojcu powiedział, kędych jest, ale nie wiem, jak to je daleko.

I tej pani powiedział:

- Ty też pojedziesz ze mną.

Ona powiedziała:

- Ja tam nie pojadę, bo to jest bardzo daleko, ale ci dam takiego konia, co cię tam zawiedzie za cztery a dwacet godzin, jak zaś będziesz chciał jechać. Ale tam nie śmiesz powiedzieć, że tu masz pani. Bo jak byś powiedział, że tu masz pani, tak cię ten koń odbiegnie i ty tu potem nie trefisz.

I było tak to. Przyjechał do swojego ojca za cztery a dwacet godzin i powiedział, że to on jest. Zabawił się tam przez niejaki czas. Powiedział, że jest w Różowym Mieście, że się ma bardzo dobrze i zrazu się miał bardzo źle; że się znaszedł w górach, co nie wiedział, kędy jest; teraz to już się ma dobrze.

Kie jeden raz miał czas, zaszedł do pana tam w tej dziedzinie i chciał cosi z tym panem porządzić. Powiedział mu, że był w Różowym Mieście, iże zaś tam pójdzie. Ale pan go odmawiał, żeby już tam nie chodził, że mu lepszej między swoimi zostać. Powiedział mu:

- - Ja mam trzy frelki, możesz se z nich jedną wybrać.

I kazał mu przykludzić wszycki trzy. Ale on prawił:

- Moja pani ma szumniejszą dzieweczkę, jak kierakolwiek z tych.

A zapomniał, że to nie miał powiedzieć. Jak przyszedł do domu, konia już nie było.

On się potem bardzo starał, jakoby się do Różowego Miasta dostał. Wzion się i poszedł. Prawił se sam:

- Ja tak długo będem chodził, aż tam przecy trefim.

Przyszedł do wielkiego lasu i siedem roków w tym lesie chodził. Jeden raz uwidział przecie w tym lesie ogień i szedł k temu ogniu. Tam dwanaście zbójników przy tym ogniu spało. Ale jeden nie spał, kiery ogień kładł i on z nim się dał do rzeczy:

- Ja już tu dawno chodzim, a kraja najść nie mogem, ja już teraz tu przy was zostanem.

Ten był rad, że ich będzie więcej, chnet go przyjon i na kamrat z nim chycił. Ale wisiały buty na stromie (strom – rosnące drzewo), on się pytał tego zbójnika, co to są za buty, że każdy ma buty na nogach. On mu powiedział jako kamratowi:

- To mamy takie bytu dla prędkiego chodzenia. Kto ich obuje a rzeknie: Ho! Botki! Sto mil! – tak na razy kroczy sto mil.

Ten potem zaczyn drzemać ten zbójnik. On mu prawił:

- Ty se uśnij, mnie się spać nie chce i ja będę za ciebie na twoim miejscu jako ten ogień opatrować.

Zbójnik se też śmiało usnął. On potem po cichutku ty buty zjon, swoje zezuł, a ty obuł i rzekł im:

- Ho! Butki! Sto mil!

Chnet wyszedł z tego lasa, ale tam były próżne pola, jeny znaszedł jedną chałupę i tam wlazł. Była tam jeny jedna stara baba. On ją pytał, żeby tam był do rana. Ona mu prawiła:

- Kędyż idziesz?

On prawił, że idzie do Różowego Miasta, a sam nie wie, kędy to jest? Ta baba mu prawiła:

- Ja bych was tu rada miała, ale mój chłop jest wiater. Kiedy się bardzo utuczy, to przydzie bardzo zły. Ale kiedy jest dzień spokojny, to zaś przyjdzie bardzo dobry. Dzisia był dzień spokojny.

- Ja już tu jednako zostanem do rana; niech będzie jako będzie.

Ten wiater też chnet przyszedł do domu i pytał się, co tam jest za człowiek? Baba mu prawiła:

- To jes jakiś człowiek cudzy, co hleda Różowego Miasta, a nie wie sam, kędy to jest. Jesi ty wiesz, to go tam zakludź.

Prawił ten wiater:

- Zda mi się, że po całym świecie chodzim i fuczym, ale o Różowym Mieście nie wiem. Ale mam ja pięciu towarzyszy; jesi też kiery nie będzie wiedział?

Wyszedł na dwór i gwizdnął. Przyszedł chnet jeden towarzysz, pytał się go:

- Nie wiesz ty o Różowym Mieście?

Ten (towarzysz) prawił:

- Nie wiem – i szedł zaś do swej prace.

Gwizdnął po (drugi) raz. Przyszedł zaś towarzysz. Pytał się go o Różowym Mieście. On prawił:

- Nie wiem – i szedł też precz.

Gwizdnął po trzeci (raz). Przyszedł trzeci towarzysz. Pytał się go:

- Nie wiesz ty o Różowym Mieście?

On też prawił:

- Nie wiem.

Gwizdnął na sztwartego. Ten przyszedł i też to samo nie wiedział.

Gwizdnął na piątego, ale go nie masz. Chnet gwizdnął po drugi (raz). Też go nie masz. Gwizdnął po trzeci (raz). Tu jest, a tak trochę ze złością:

- Cóż się tu robi, że tak poseł jeden za drugim za mną leci? Jach był aż w Różowym Mieście, a to jest pięćset mil. Obiecałem tam młockom, że im będem rano o piatej fuczeć, bo mie pytali, żeby se radzi wczas zwiać, żeby się potem radzi iść na wesele podziwiać. Że tam będzie szumne wesele, że się będzie wydawać królowna.

Ale mu prawił ten wiater:

- Oto mi tam zakludzisz tego człowieka.

A to się prawie miała wydawać jego pani, dyż go już taki czas nie było.

Tak się troszkę jeszcze przespali, bo wiater prawił, że tam jeszcze przed piątą będą o tela. Jak stanęli, towarzysz prawił człowiekowi:

- To pójdziemy. Siednij se na mnie, ja cię poniosem, bo pójdziemy prędko.

Ale on mu prawił:

- Na cóż bych ja cię siatał (siatać – usidlać, ujarzmiać) (unawić (unawić - zmęczyć) go nie chciał). Dyć ja przed tobą ustarczym. Ukaż mi, w kierą stronę pójdziemy, ja cię za stoma milami doczkam.

Bo miał ty buty i prawił se:

- Ho! Butki! Sto mil!

I za sto milami wiatra doczekał. Jak go wiatr dogonił – zaś sto mil – a zaś go doczkał. Jak go dogonił – po drugi (raz) zaś sto mil. Aż tak było po raz trzeci i sztwarty. Tak uszli już czterysta mil. Wiater jak go dogonił, tak mu prawił:

-Ty tak nie leć, bo ja też musim za tobą, a ty nie wiesz, co się za szkoda za nami robi. Trefim na las, to go musim wywrócić w takiej pilności; trefim na jaki dwór albo zamek – wszycko wywrócim; trefim na miasto – mało zastawim. Teraz już tu jest blisko to miasto, siednej se na mnie, co pójdziemy wolno.

Jeszcze tam byli przed piątą i wiater patrzał swojej roboty. A ten szedł do kuchnie, do tej swojej odejdzionej pani i meldował się tam, że se Leda służby myśliwca, że jest wędrowny myśliwiec. Służąca mu prawiła:

- Doczkajcie kapkę, pójdę k pani.

I szła i prawiła pani:

- Jest tam jakisi człowiek; hleda se służby za myśliwca i rad by tu został. A ma taki pierścionek, jako oni mają.

Pani prawiła:

- Niech kapkę doczka, aż będem mieć kiedy.

Jak miała czas przyszła, ale go nie poznała. Dziwała mu się na ten pierścionek, bo było na nim jej miano wyrysowane. Tak się go pytała:

- Kanyście, wy człowiek, ten pierścionek wzieni?

On jej prawił:

- Dyć ty wiesz, komuś go dała.

Ona prawiła:

- Jach go dała swojemu panu, ale to już jest przez siedem roków.

A on jej prawił:

- Komuś go dała, to go ten ma.

- No, czyś ty jest mój pan?

On jej prawił:

- Toć ja!

Ona mu prawiła:

- Kężeś tak długo był?

On prawił:

- Jako będem miał kiedy, to ci powiem, bo jest o tym moc rzeczy.

Ona mu powiedziała wszycko, że se dzisiaj miała brać inszego:

- Ale dobrze, żeś jeszcze zawczasu przyszedł: sprawimy to wszycko inakszej.

Jak się zebrali weselnicy jej ku stołu, ona kazała też zawołać tego myśliwca, że jest to szykowny człowiek, że go będzie przyj(mow)ać do służby, że go chce też między swoimi gościami uczcić. Kazała go posadzić za ten stół, kędy ona siedziała. Potem zadała tym panom, kierzy tam siedzieli, taką gadkę (abo pytała o radę) i prawiła:

- Jach już przed kiela rokami dała se zrobić bardzo szumny strzebny zamek a złoty klucz. Ten klucz mi się potem stracił i dałach se oto zrobić inszy klucz, a ten stary mi się teraz znaszedł. Teraz usądźcie, kiery klucz potrzebować, czy ten stary, czy ten nowy?

Wszyscy rzekli:

- Toć jest lepszy ten stary, co je wraz ze zamkiem robiony. Isto on się lepszej trefia jak ten, co jest potem przyrabiany.

Jej nowy pan, kiery miał k niej przychodzić, też tak zeznał. Potem ona ogłosiła całą rzecz.

- To jest ten – ukazała na myśliwca – co mi się przed kila rokami stracił, a teraz się znaszedł. Tak teraz on zostanie, to jest ten stary klucz, a ty nowy, ty pójdziesz precz.

No i z kanonów strzelali, robili maneber. Jach ta zachodził kole tego i dziwałech się temu. Jeden kanonier mi powiedział:

- A cóż ty tu chcesz?

Jach mu nic nie odpowiadał, boch nic nie chciał. On mi prawił:

- Dy mi ty nie odpowiadasz, ja tobie dorozumiem.

I wzion mie, wraził mie do wielkiego kanona, zatkał mie tam takim darnikiem, a potem skrzyknął:

- Ognia!

Chnet się stał ogień i to wystrzeliło, a mnie tu do Suchej zaniosło.

Źródło: „Powieści ludu na Śląsku” Wydawnictwo Literackie, Kraków 1953. c.d.n

SPRAWOZDANIE z PRAC BURMISTRZA i URZĘDU

za okres od 17 marca 2022r. do 20 kwietnia 2022r.

Referat Inwestycji

1. **PRZEBUDOWA TERENU PRZY ZBIORNIKU WODNYM „MACHNIKOWIEC" CELEM UTWORZENIA MIEJSCA USŁUG SPOŁECZNYCH – ETAP II**

W dniu 27.04.2022 r. podpisano protokół odbioru końcowego i oddania do użytkowania
dla przedmiotowego zadania inwestycyjnego.
W ramach zadania wykonano:
• budynek magazynowo-sanitarny,
• punkt widokowy,
• pochylnię wraz ze ściankami oporowymi i balustradami, stanowiącą dostęp do punktu
widokowego w szczególności dla osób niepełnosprawnych,
• widownię (3 rzędy) siedzisk,
• schody terenowe,
• instalację elektryczną i oświetlenie terenu,
• ścieżki biegowe, rowerowe oraz dla rolkarzy,
• elementy małej architektury, takie jak: urządzenia ścieżki zdrowia, ławki, kosze na śmieci,
stojaki na rowery,
• system monitoringu.
Trwa rozliczanie inwestycji.
Wartość kosztorysowa zadania: 1 816 141,89 zł

2. ROZBUDOWA I MODERNIZACJA BUDYNKU URZĘDU MIASTA - III ETAP

W dniu 20.04.2022 r. ogłoszone zostało drugie postępowanie na wybór wykonawcy robót budowlanych. Termin składania ofert upłynął 13.05.2022 r. W wyznaczonym terminie została złożona jedna oferta na wartość 245 079,12 zł. Z uwagi na kwotę jaką Zamawiający przeznaczył na realizację zadania postępowanie zostało unieważnione.

3. POPRAWA EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ W MIESZKALNYCH BUDYNKACH KOMUNALNYCH

Budynek przy u. Barwnej 1
Wykonawca robót budowlanych w dniu 15.04.2022 r. zgłosił gotowość odbiorową. W dniu 25.04.2022 r. rozpoczęto czynności odbiorowe. Odbiór końcowy zadania nastąpił w dniu 16.05.2022 r. Wykonano kompleksową termomodernizację budynku, która obejmowała: docieplenie ścian poniżej poziomu terenu, docieplenie ścian powyżej poziomu terenu, docieplenie ościeży, docieplenie dachu wraz z wymianą pokrycia dachowego i części więźby
dachowej, wykonanie instalacji odgromowej, wymianę stolarki okiennej wraz z parapetami zewnętrznymi i wewnętrznymi, wymianę zewnętrznej stolarki drzwiowej. Wykonano instalacje c.o. oraz c.w.u., pomieszczenie kotłowni wraz z zabudową kotła węglowego 5-tej klasy. Zainstalowano kolektory słoneczne. Zamontowano budki lęgowe oraz zadaszenia nad wejściami do budynku. Wykonawcą robót budowlanych było Konsorcjum firm: Fobud Sp. z o. o. oraz uczestnik Tomasz Frydecki prowadzący działalność gospodarczą pod firmą: FOBUD Tomasz Frydecki z siedzibą w Marklowicach natomiast funkcję inspektora nadzoru inwestorskiego nad robotami pełniło STUDIO POŁOMSCY. Dokumentacja projektowa została opracowana przez biuro projektowe EKOPROBUD S.C. z siedzibą w Mikołowie.

Budynek przy ul. Gen. Józefa Bema 6,6a i Gen. Józefa Bema 28
Dla budynku przy ulicy Gen. Józefa Bema 6/6a trwają prace projektowe wykonywane przez Studio Architektury Bober Waldemar Bober. Wartość umowy na prace projektowe: 10 824,00 zł. Termin opracowania dokumentacji upłynął: 29.04.2022 r. Dla budynku przy ulicy Gen. Józefa Bema 28 trwają prace projektowe wykonywane przez DSW Projekt Sp. z o. o. Wartość umowy na prace projektowe: 6 900,00 zł. Termin opracowania dokumentacji: 3.06.2022 r.

Budynek przy ul. Ofiar Terroru 70, budynek przy ul. Adama Mickiewicza 6,
Dla budynków przy ulicy Ofiar Terroru 70, Adama Mickiewicza 6, trwają prace projektowe wykonywane przez Studio Architektury Gamma Sp. z o. o. ul. króla Zygmunta Augusta 24/32, 15-136 Białystok. Termin opracowania dokumentacji dla termomodernizacji wyżej wymienionych budynków zgodnie z zawartą umową upłynął w dniu 10.01.2022 r. Dokumentacje zostały złożone do Starostwa Powiatowego celem uzyskania stosownych pozwoleń na przeprowadzenie robót budowlanych. Wartość każdej z umów na prace projektowe: 41 820,00 zł.

Budynek przy ul. Bohaterów Warszawy 38,

Projekt budowlany jest złożony w Starostwie Powiatowym w Wodzisławiu Śląskim. Oczekuje się uzyskania stosownego zezwolenia na prowadzenie robót budowlanych na zadaniu. Wartość umowy na prace projektowe: 41 820,00 zł. Termin realizacji zgodnie z zawartą umową upłynął w dniu 10.01.2022 r.

Budynek przy ul. Raciborskie 242, 427
Wykonawca dokumentacji projektowej, Studio Architektury Gamma Sp. z o. o. ul. Króla Zygmunta Augusta 24/32, 15-136 Białystok dokonuje uzupełnień projektów technicznych stanowiących część dokumentacji projektowej. Po złożeniu kompletu dokumentacji projektowej przez Projektanta, zostanie ogłoszone postępowanie na wybór wykonawcy robót budowlanych na zadaniu. Wartość każdej z umów na opracowanie dokumentacji projektowej wraz z pełnieniem nadzoru autorskiego: 39 360,00 zł. Termin realizacji zgodnie z zawartą umową upłynął w dniu 17.01.2022 r.

Budynek przy ul. Raciborskiej 244,
Z informacji uzyskanych od projektanta na spotkaniu w dniu 10.05.2022 r. oraz potwierdzonych telefonicznie przez Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śląskim wynika, że projekt budowlany został wysłany za pośrednictwem Starostwa do konserwatora zabytków. Oczekuje się wydania stosownego zezwolenia na prowadzenie wyżej wymienionych robót na zadaniu. Wartość umowy na opracowanie dokumentacji projektowej wraz z pełnieniem nadzoru autorskiego: 39 360,00 zł. Termin realizacji umowy upłynął w dniu 17.01.2022 r

Budynek przy ul. Ofiar Terroru 49
Trwają prace projektowe. Dokumentację projektową opracowuje Studio Architektury Bober Waldemar Bober. Wniesiono uwagi do przesłanej dokumentacji projektowej. Projektant dokonuje uzupełnień. Po uzyskaniu akceptacji Zamawiającego, projekt budowlany zostanie złożony do Starostwa celem uzyskania stosownego zezwolenia na prowadzenie robót budowlanych. Termin realizacji 7 miesięcy od dnia zawarcia umowy, tj. 18.06.2022 r. Wartość umowy na prace projektowe wraz z pełnieniem nadzoru autorskiego: 41 451,00 zł.

Budynek przy ul. Ofiar Terroru 78
Dla budynku przy ulicy Ofiar Terroru 78 trwają prace projektowe wykonywane przez Studio Architektury Bober Waldemar Bober. Wartość umowy na prace projektowe: 29 151,00 zł. Termin opracowania: 29.05.2022 r. Podpisano aneks z Ciepłownią Rydułtowy Sp. z o. o. w zakresie zmiany terminu przyłączenia budynku do sieci ciepłowniczej

4. MODERNIZACJA BUDYNKU SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 2

Wykonawca prowadzi roboty budowlane. Termin zakończenia robót: 10.08.2022 r. Na zadaniu prowadzony jest nadzór inwestorski i autorski

5. MODERNIZACJA DROGI OSIEDLE ORŁOWIEC OD BUDYNKU NR 76 DO BUDYNKU NR 94

Trwają prace projektowe wykonywane przez firmę ML DESIGN z Jastrzębia - Zdroju. Termin opracowania dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem stosownego zezwolenia na prowadzenie robót budowlanych do 31.05.2022 r. Wartość prac projektowych wraz z pełnieniem nadzoru autorskiego: 22 000,00 zł. Wartość kosztorysowa inwestycji: 450 000,00 zł.

6. MODERNIZACJA OSIEDLA NA WZGÓRZU - ETAP I

Trwają prace komisji przetargowej związanej z wyborem wykonawcy na wykonywanie robót budowlanych. Wystosowano zapytanie ofertowe na pełnienie funkcji inspektora nadzoru inwestorskiego na w/w zadaniu.

Termin składania ofert do 16.05.2022 r. Wartość kosztorysowa inwestycji: 434 000,00 zł.

7. POPRAWA EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ BUDYNKU KOMUNALNEGO – OSIEDLE KAROLA 21 w RYDUŁTOWACH

Trwają prace związane z kompletowaniem dokumentów celem ogłoszenia postępowania na wybór wykonawcy robót budowlanych dotyczących termomodernizacji budynku.

8. MODERNIZACJA UL. NOWEJ

Planuje się pozyskanie środków z Programu Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. W dniu 4.05.2022 r. wpłynęło Postanowienie Starosty Wodzisławskiego o odmowie udzielenia zgody na odstępstwo od przepisów techniczno-budowlanych - droga publiczna gminna - ul. Nowa w Rydułtowach.

9. PRZEBUDOWA ULICY OFIAR TERRORU (460076s) W RYDUŁTOWACH NA ODCINKU OD NR 85 DO NR 91

Wykonawca robót firma A&M Przedsiębiorstwo Robót Drogowych z Krzyżanowic z dniem 29.04.2022 r. zawiadomił o zakończeniu robót budowlanych. Powołano komisję odbiorową, która z dniem 9.05.2022 r. rozpoczęła czynności odbiorowe. Wartość kosztorysowa zadania: 1 700 000,00 zł.

10. MODERNIZACJA UL. BOLESŁAWA KRZYWOUSTEGO

Planuje się pozyskanie środków z Programu Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych.

11. BUDOWA PUNKTU PRZESIADKOWEGO PRZY UL. OFIAR TERRORU

Inwestycja została ujęta do realizacji w ramach programu Rozwój Lokalny". Trwają prace projektowe wykonywane przez firmę Mado 1 Janina Stula, ul. Ks. Śliwki 16, 44-206 Rybnik. Wartość prac projektowych wraz z pełnieniem nadzoru autorskiego: 62 730,00 zł. Termin opracowania dokumentacji do dnia: 30.06.2022 r

12. POPRAWA ATRAKCYJNOŚCI ZAMIESZKANIA – ADAPTACJA SZTOLNI ĆWICZEBNEJ NA STRZELNICĘ SPORTOWĄ

W ramach projektu „W cieniu Szarloty – jak wydobyć potencjał miasta Rydułtowy" realizowanego z programu Rozwój Lokalny" ma powstać strzelnica sportowa wraz z niezbędnym zapleczem oraz infrastrukturą towarzyszącą. Powtórnie należy ogłosić postępowanie na wybór projektanta.

13. WYKONANIE PODNOŚNIKA SCENICZNEGO W BUDYNKU RYDUŁTOWSKIEGO CENTRUM KULTURY „FENIKS"

W ramach projektu „W cieniu Szarloty – jak wydobyć potencjał miasta Rydułtowy" realizowanego z programu „Rozwój Lokalny" planuje się dostarczenie i montaż podnośnika scenicznego w sali teatralnej w budynku Rydułtowskiego Centrum Kultury. Przygotowywane są materiały celem ogłoszenia postępowania na wybór wykonawcy prac projektowych.

14. ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW POPRZEMYSŁOWYCH W REJONIE BYŁEGO SZYBU LEON III POD BUDOWĘ OSIEDLA MIESZKANIOWEGO

Inwestycja została ujęta do realizacji w ramach programu „Rozwój Lokalny". W wyniku ogłoszonego postępowania na wybór wykonawcy prac projektowych w wyznaczonym terminie wpłynęła 1 oferta cenowa na opracowanie dokumentacji projektowej wraz z pełnieniem nadzoru autorskiego od firmy ML DESIGN Piotr Lilla, Remigiusz Machej s.c. z Jastrzębia -Zdroju za cenę 131 500,00 zł. W dniu 08.04.2022 r. podpisano umowę z wybranym wykonawcą z terminem opracowania dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej do 30 listopada 2022 r. Wartość umowy na prace projektowe wraz z pełnieniem nadzoru autorskiego: 131 500,00 zł.

15. BUDOWA UL NOWEJ NA ODCINKU OD UL. ORLOVSKIEJ DO UL. STREFA GOSPODARCZA CELEM UDROŻNIENIA TERENÓW INWESTYCYJNYCH

Inwestycja została ujęta do realizacji w ramach programu „Rozwój Lokalny". W dniu 2.05.2022 r. ogłoszone zostało postępowanie na wybór Projektanta. W wyznaczonym terminie zostały złożone dwie oferty cenowe. Trwa badanie ofert. Wartość kosztorysowa zadania: 4 808 043,91 zł

16. BUDOWA DROGI ŁĄCZĄCEJ UL. RACIBORSKĄ z UL. GAJOWĄ WRAZ z MODERNIZACJĄ UL. GAJOWEJ

Inwestycja została ujęta do realizacji w ramach Programu Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. W dniu 27-.04.2022 r. wykonawca ML Design Remigiusz Machej dostarczył opracowany program funkcjonalno – użytkowy dotyczący budowy drogi łączącej ul. Raciborską z ul. Gajową wraz z modernizacją ul. Gajowej. Przygotowywany jest opis przedmiotu zamówienia, celem ogłoszenia postępowania na wybór wykonawcy. Trwają procedury zawarcia porozumienia z Województwem Śląskim, dotyczącego planowanej budowy skrzyżowania DW935 z drogą gminną łączącą ul. Raciborską z ul. Gajową.

17. BUDOWA ZABEZPIECZEŃ PRZECIWPOWODZIOWYCH NA TERENIE MIASTA RYDUŁTOWY

Inwestycja została ujęta do realizacji w ramach Programu Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. Został przygotowany opis przedmiotu zamówienia. Powołano komisję przetargową celem ogłoszenia postępowania przetargowego na wybór wykonawcy w formule zaprojektuj i wybuduj na budowę zabezpieczeń przeciwpowodziowych na terenie Miasta Rydułtowy. Trwają prace komisji przetargowej.

18. OŚWIETLENIE ULICY SPOKOJNEJ

Pracownia Projektów Elektrycznych „ELEKTROPLAN" z Żor opracowała koncepcję projektową oświetlenia - 3 punkty oświetleniowe z zastosowaniem oświetlenia kablowego i słupów aluminiowych oraz opraw LED. Trwa uzgadnianie lokalizacji trasy kablowej z właścicielami posesji. Wartość prac projektowych wraz z pełnieniem nadzoru autorskiego: 8 364,00 zł. Termin opracowania dokumentacji projektowej do 21 czerwca 2022 r. Wartość kosztorysowa zadania: 64 000,00 zł.

19. POPRAWA ATRAKCYJNOŚCI GŁÓWNEGO TRAKTU HANDLOWEGO MIASTA POPRZEZ BUDOWĘ PARKU KIESZONKOWEGO PRZY UL. OFIAR TERRORU

Celem przedsięwzięcia jest uatrakcyjnienie głównego traktu handlowego miasta poprzez budowę parku kieszonkowego z nasadzeniami zieleni i zabudową elementów małej architektury. Przygotowywane są materiały celem ogłoszenia postępowania na wybór wykonawcy prac projektowych.

Kartka z kalendarza Czerwiec

W roku 2018 przypada 100 lat drugiego objawienia fatimskiego w Turzy Śląskiej.

Inne ważne daty:

15 czerwca 1922r. - Rydułtowy, Czernica i Niewiadom powróciły do Polski

28 VI 1914 r. - zabójstwo arcyksięcia Franciszka Ferdynanda w Sarajewie, co było przyczyną wybuchu I wojny światowej,

23 VI - Dzień Ojca,

1 VI 1945 r .- obowiązki dyrektora szpitala przejął dr Wiktor Zając, a od 1 VI 1989 r. dr Henryk Wojtaszek,

20 VI 1935 r. - urodził się Krystian Burda, artysta plastyk, uczeń Ludwika Konarzewskiego,

9 VI 1941 r. - urodził się Antoni Motyczka, senator, dr habilitowany, profesor nauk technicznych, dziekan Wydziału Budownictwa Politechniki Śląskiej, członek rady powiatu,

5 VI 1881 r. - w Brzęczkowicach urodził się Augustyn Hlond - pierwszy biskup katowicki,

10 VI 1939 r. - Głowna Kwatera ZHP ogłosiła "Pogotowie wojenne"; komendantem pogotowia został dh Jan Bojdoł,

VI 1998 r. - ulica Bema została całkowicie zmodernizowana na odcinku 1600 metrów,

VI 2001 r. - Rada Miasta nadała odznakę honorową "Złote Grabie" Marii Antoninie Wieczorek,

VI 2001 r. - kino "Wawel" przestało istnieć, w budynku powstał sklep "Biedronka",

8 VI 2003 r. - odbyło się głosowanie rydułtowików, czy chcesz by Rzeczypospolita Polska należała do Unii Europejskiej; na tak wypowiedziało się 84,7% rydułtowian,

11 Vi 2005 r. - Szkoła Podstawowa nr 3 im Arki Bożka w Rydułtowach obchodziła swe 130-lecie, a Chór Lira 10-lecie,

VI 2006 r. - zakończyła działalność Szkoła Podstawowa nr 4, szkoła "na tunelu",

7 VI 2012 r - zmarł Franciszek Okręt - harcerz drużyny kolejowej w roku 1938,

6 VI 2018r.- zmarł ks Bernard Sodzawiczny wieloletni proboszcz parafii pw. Św. Jerzego w Rydułtowach,

26 Vi 1991 r. - zmarła Emilia Węglorzówna - pierwsza instruktorka ZHP w Rydułtowach, w roku 1923.

zebrał Stanisław Brzęczek

Informacje Zarządu TMRu z dnia 28/05/2022

Trwają przygotowania do Walnego Zebrania TMRu, które planowane jest na 22 czerwca godz. 11.00 w RCK Feniks. Zarząd podjął uchwały: o zmniejszeniu ilości Członków Zarządu do 7 a Komisji Rewizyjnej do 3, o kontynuowaniu przyznawania przez TMR statuetki i tytułu Rydułtowika- kandydatem jest Henryk Mańka, o poszerzenie zapisów w Statucie dotyczące działań na rzecz seniorów, o zerwaniu współpracy z firmą Kancelaria Rachunkowa Grzegorza Krajczoka, o przeprowadzeniu spisu z natury. Zarząd zatwierdził plan działań na najbliższe miesiące, na które składają się działania:

- 30 maja organizacja podsumowania projektu; „Rydułtowska Biesiada pod Szarlotą" w pizzerii „Sezonowa",
- przyjęcie w siedzibie TMRu w dn 2 czerwca Gości naszego miasta z Norwegii i udział w konferencji poświęconej polityce senioralnej,
- organizacja wycieczki do Nysy w dn 7 czerwca,
- wyjazd Kliki z Kokoszyczankami na występ dla seniorów w Bielsku 14 czerwca (czekamy na potwierdzenie organizatorów)
- nasz udział w festynie w Rzuchowie 18 czerwca,
- Walne Zebranie TMRu 22 czerwca,
- udział w Święcie Wianków w Olzie 24 czerwca,
- spotkanie z występem w Orlowie -Lutyni 25 czerwca ,
- złożenie wymaganego sprawozdania do MPiPS do 30 czerwca.

Złożyliśmy 2 projekty - pierwszy dotyczący turniejów w skata oraz drugi do CRiSu projekt z dziedziny kultury. Dalsze działania będą podporządkowane ewentualnej realizacji tych projektów. Towarzystwo Miłośni ków Rydułtów działa nieprzerwanie od 29 lat i czas na odmłodzenie szeregów, stąd bardzo zachęcamy do wstępowania do naszego Stowarzyszenia. Bardzo nam też zależy by do naszego zespołu Kliki dołączyli kolejni mężczyźni bo czas czyni swoje i jest nas coraz mniej. Zachęcamy do odwiedzin naszej siedziby. Od 9.00 do 13.00 - tel. 604 388 354, jest możliwość podyskutowania na każdy temat, możliwość zwiedzenia muzeum sprzętu lekarskiego, które prowadzimy i być może znajdziesz Czytelniku działania, które Cię zainteresują i przystąpisz do naszego grona. Zachęcamy Osoby, które chcą się publicznie pokazać przez pisanie do naszej gazety Kluka, o kontakt bo nasza redakcja jest otwarta na nowe propozycje i działania a jesteśmy jedyną organizacją w południowej części Śląska, która jeszcze wydaje gazetę. Pomóżcie nam przetrwać.

Prezes Henryk Machnik

Zwyrtne karlusy i ołbajny. Ze wspomnień Barbary Szmatloch

Tela sie teroz godo ło szporcie, lotaniu (bieganiu) i łostomajtych szpilach (grach) na lufcie (powietrzu), bo kożdy chce być zwyrtny (sprawny fizycznie) i wyzgerny (szybki).
Kożdy Ślonzok łod dowiyn downa był szportowcym, ino ło tym niy wiedzioł. Zaś starzik Jorg godali, co jak ftoś pyloł (biegł), to abo sie uwijoł (spieszył) na cug (pociąg), abo uciekoł, bo cośik ukrod.

Chodziyło sie piechty

Downi z Jonowa do Szopynicow szło (można było) sie dostać ino (tylko) szłapcugym (pieszo). Na gruba (kopalnia) tyż chodziyło sie piechty. Byamtry (urzędnicy), kerzi robiyli w Katowicach, jeździyli bryckom, bo zaniym łoni by zaszli, toby sie zećmiyło. Ino do szkoły prawie żodyn sie niy uwijoł (spieszył). Nojwyży dostało sie linijkom po łapach, a casym w inkszo tajla (część) ciała i potym połrzitki (pośladki) były choćby pomazane tintom (atramentem). Do konzomu i na torg tyż sie chodziyło piechty, ino zamiast kijkow czimało sie w rynkach taśka i przinajmni dwa nece (siatki).

Na kożdym placu (podwórku) za klopsztangom (trzepakiem) szło sie zrobić szpilplac (plac zabaw) abo szportplac (boisko). Chopcy nojwiyncy grali w fuzbal (piłkę nożną). Nojwiynksze lyjty (lanie) zbiyroł zawdy torman (bramkarz), kej niy chyciył bala (piłki). Tormanym niy mog być synek, kery mioł ołbajny (też oły – krzywe nogi w kształcie litery O), bo choćby był niy wiym jaki gibki, to bal mu przelatywoł miyndzy nogami. A kepki (odbijanie piłki głową) szło robić wszyndzie. Grało sie tyż w handbal (piłkę ręczną), a moj łojciec groł nawet w waserbal (piłkę wodną). Nikerzi mieli turnszuły (też tunki – tenisówki), a nawet tryjtki (buty piłkarskie), ale stykło łoblyc stare szczewiki abo lotało sie po bosoku.

Turnowanie w turnhali

Prawie kożdy jeździył na kole (rowerze) – były damki, take bez rułki, i wyścigowki, na kerych bajtle, co niy siyngły do zica (siodełka) i chciały sie karnońć (przejechać), właziyły pod rułka. W zima noprzod mielimy szlynzuchy, potym chopcy brali skońsik hokejkryki (kije hokejowe) i lotali ś niymi za konskym twardego guminu. Jak sie szło nad woda, to sie niy ino pływało, ale robiyło tyż yntki (skoki). Ło badykostimie (stroju kąpielowym) żodyn nawet niy słyszoł – stykły krotke galotki (spodenki) abo batki (slipy). Dziołchy skokały z wyciongniyntym z batkow guminym abo ze skokankom. A na trowie robiyło sie kopyrtki (przewrotki).

Były tyż turnhale (sale gimnastyczne), kaj sie turnowało (gimnastykowało), ale dugo niy miały łone poważanio, bo rzondziyli w nich Niymce. Nawet Karol Miarka godoł ło tym szporcie „szkopyrtaczka". Zmiyniyło to dopiyro Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół", kaj mode Ślonzoki, dziołchy i chopcy, turnowali, ale tyż zmowiali sie przeciw Niymcom. Nojważniyjsze były fuzbal i lotanie. W Katowicach łod 1925 r. wszyscy lotali na biegach przełajowych, kere robiyła nojwiynkszo gazyta „Polonia". Przyjyżdżali szportowcy z cołki Polski, modzi i starzi, a łod 1929 r. tyż dziołchy. Kożdy, a było jich do 550, dostowoł numer, kożdego badoł dochtor, a kej dolecieli do końca, cekały tam na nich żymły (bułki) i gorke knobloszki (serdelki) z zymftym (musztardą). Dostowali tyż mydale, puchary i wińce na kark (szyję). Nagrodzało sie piyrszego Ślonzoka, piyrszego gorola (Zagłębiaka), piyrszego żyniatego, fuzbalisty, boksera, wojoka abo policjanta.

Płacić bydzie tyn, co przegro

Na to, coby blank piyrszy przilecioł Ślonzok, trza było cekać do 1929 r., bo wtynczos wygrała rodzono w Rudzie Ślonski Gertruda Kilosowna, kero potym pojechała na łolimpiada do Amstyrdamu. Lotoł tyż w Katowicach nojlepszy polski szportowiec Janusz Kusociński, kery wygroł, a potym prziwioz złoty mydal z łolimpiady w Los Angeles. A za piyrszego chop ze Ślonska przilecioł dopiyro w 1932 r. Był to Maksimilian Hartlik z Krolewski Huty. Potym wszyscy lotali w Brynowie, kaj ścigały sie tyż konie. A kej culi, co idzie wojna, przestali lotać i zacli kopać rowy.

Na lotanie doł sie szpetnie nabrać jedyn, co mioł szynk (karczmę) przi parku Kościuszki. Przisło roz do niego dwóch porzonnie łobleconych (ubranych) panockow i zacli se dogodzać. Siedzieli poł dnia i sie zdowało, co jym basy (brzuchy) pynknom. Kej przisło do płacynio, kożdy wyciongnył z kapsy (kieszeni) briftasza (portfel) i zacli sie wadzić (kłócić), bo łoba chcieli zapłacić. Nogle jedyn wymyślył, co bydom sie ścigać i płacić bydzie tyn, co przegro. Poszli do szynkorza, coby dowoł na wszysko pozor. Mieli pylać ku lesie i nazod. Sztartli (wystartowali) poleku, jakby szli na szpacyr, potym coroz gibsi, a kej znodli sie przi lesie, wyszczelyli jak z luftbikse (wiatrówki) i uciykli kaj pieprz rośnie. No i co, zaś starzik mieli recht (rację).

EXPRESOWO Z ŻYCIA MIASTA

Rydułtowscy uczniowie biegali w Orlovej. 30 osobowa reprezentacja miasta składała się z uczniów trzech szkół podstawowych. Reprezentacja uczniów ze Szkoły Podstawowej nr 2, Szkoły Podstawowej nr 3 i Szkoły Podstawowej nr 4 wzięła udział w Biegu Oswobodzenia w Orlovej. Uczniowie startując w pięciu kategoriach wiekowych zdobyli 3 złote medale, 3 srebrne i 1 brązowy oraz zajęli jedno miejsce poza podium (5 miejsce na 14 sztafet). Młodzi rydułtowianie pomimo ostatnich dwóch lat nie zapomnieli o sporcie i udowodnili to zajmując bardzo wysokie miejsca. 13.05.2022

Nastolatkowie weszli do budynku grożącego zawaleniem. Jeden z nich został ranny. Na początku maja miało miejsce niebezpieczne zdarzenie. Otóż kilka niepełnoletnich osób weszło na teren posesji zlokalizowanej pomiędzy terenem szybu Leon III, a terenem nieczynnej bocznicy kolejowej graniczącej z Domem Orkiestry od ronda przy ul. Mickiewicza do ul. Ofiar Terroru. Na terenie tym znajdują się w bardzo złym stanie technicznym budynki poprodukcyjne grożące zawaleniem. Grunt jest własnością Skarbu Państwa, który oddał go w użytkowanie wieczyste Spółce BUDKOP do której należą zlokalizowane tam budynki. Nielegalnie przebywająca tam jedna z osób uległa bardzo groźnemu wypadkowi, który mógł skończyć się poważnym złamaniem, a nawet utratą życia. Jednak dzięki bardzo szybkiej interwencji Państwowej Straży Pożarnej z Rydułtów nie doszło do nieszczęścia. 14.05.2022

W Rydułtowach można odebrać kopertę życia. Osoby zainteresowane mogą odebrać kopertę życia w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. Akcja ta skierowana jest do osób starszych 65+, niepełnosprawnych oraz osób samotnych przewlekle chorych, które są mieszkańcami Rydułtów polega na umieszczeniu w specjalnie przygotowanych kopertach najważniejszych informacji o stanie zdrowia, przyjmowanych lekach, alergiach na leki, kontaktach do najbliższych, danych osobowych, w tym nr pesel. Pakiet z takimi informacjami powinien być przechowywany w lodówce, czyli miejscu, które jest prawie w każdym domu i zarazem jest łatwo dostępne. Inicjatywa zyskała poparcie lekarzy i ratowniczych służb medycznych. Pracownicy pogotowia ratunkowego potwierdzają, że niejednokrotnie informacje zawarte w kopercie życia pomogły w podjęciu odpowiednich działań ratujących ludzkie życie. Należy pamiętać by prawidłowo wypełnić kartę informacyjną, wkładaną do koperty.

Oto kilka ważnych informacji:

• Starannie, drukowanymi literami wpisz swoje dane i kontakt do najbliższych osób.

• Nie pomijaj żadnych informacji, uzupełnij przebyte choroby, bo to może być bardzo ważne.

• W rubryce „grupa krwi” (wpisz posiadaną grupę tylko w sytuacji gdy do koperty włożysz badanie, które ją określa).

W rubryce „jestem uczulony(a) na” gdy nie ma uczuleń wpisz (NIE STWIERDZONO).

• W rubryce „ile razy dziennie” wpisz odpowiednio (1 RANO) - (1 WIECZOREM) - (2 x) - (3 x) - (co 6 godz).

Poproś swojego lekarza prowadzącego, aby potwierdził dane medyczne zawarte w karcie podpisem i pieczątką. Pamiętaj, że karta informacyjna jest ważna rok od wypełnienia!

• Pamiętaj również by do koperty dołączyć kartę informacyjną z pobytu w szpitalu lub inne istotne dokumenty dotyczące Twojego zdrowia, np: wyniki ostatnich badań.

• Można włożyć także do koperty ksero dowodu osobistego w celu prawidłowej identyfikacji koperty z jej właścicielem.

Karambol na Orłowcu w Rydułtowach. Zderzyło tam się 5 samochodów. Karambol na skrzyżowaniu obok osiedla Orłowiec w Rydułtowach. Jak informują nas kierowcy chodzi o ulicę Raciborską, gdzie zderzyło się 5 aut. Są tam spore utrudnienia w ruchu, auta jeżdżą wahadłowo. 16.05.2022

Nietrzeźwy rowerzysta ukarany wysokim mandatem. W czwartek, 19 maja 2022 roku około godziny 18.10 na terenie Rydułtów policjanci zatrzymali do kontroli drogowej rowerzystę. Podczas legitymowania mundurowi wyczuli od kierującego woń alkoholu. Okazało się, że cyklista był nietrzeźwy. Badanie alkomatem wykazało, że 32-latek miał ponad 0,6 promila alkoholu w organizmie. Nietrzeźwy rowerzysta otrzymał mandat karny w wysokości 2500 złotych. Ponadto w trakcie czynności stróże prawa ustalili, że kierujący jest poszukiwany listem gończym przez Prokuraturę Rejonową w Rybniku, stąd też noc spędził w policyjnym areszcie. 20.05.2022

To już 2 miesiące „Wiosennej szkoły języka polskiego dla Ukraińców” w Rydułtowach. Spotkania odbywają się w Oratorium św. Józefa przy parafii św. Jerzego, każdy uczestnik zajęć otrzymuje podręcznik i inne materiały niezbędne do poznawania języka polskiego. Zajęcia odbywają się w poniedziałek o 16.00, we wtorek o 10.00, w środę o 10.00 i o 16.00 i w czwartek o godz.16.00 po 2h lekcyjne. W lekcjach biorą udział zazwyczaj dorośli a czasami także dzieci. Lekcje prowadzą nauczyciele – wolontariuszki: Renata Michalczyk, Katarzyna Niesporek, Joanna Rusok, Jadwiga Tatuś i Alicja Kołodziej.

Jest tu okazja do integracji zarówno Ukaińców z sobą, z nami, jak i do przekazywania aktualnych informacji o ciekawych wydarzeniach w mieście, miejscach pracy, czy też sposobach radzenia sobie w trudnych sytuacjach np.:zdrowotnych.

Organizowane również będą wspólne wyjścia na miasto, aby pokazać zarówno atrakcyjne miejsca rekreacyjne jak i historyczne; przekazać im wiedzę o ciekawych zakątkach w okolicy

i zachęcić do ich poznawania na czas weekendu. Na letni czas będą nowe pomysły. Jak informuje koordynator "szkoły", Alicja Kołodziej, uczniowie czynią duże postępy i niektórzy z nich planują uzyskanie certyfikatu językowego. Są też tacy, którzy nie uczestniczą systematycznie w lekcjach i Ci mogą liczyć na indywidualną pomoc z naszej strony. Zachęcamy więc tych, którzy chcą rozpocząć zorganizowaną naukę języka polskiego do nas a z pewnością sobie poradzą. Na zajęcia można się zapisać pod nr tel. +48 32 4537 480 od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 20.00 lub przyjść na zajęcia do Oratorium św. Józefa. 20.05.2022

Urząd Miasta w Rydułtowach informuje o zasadach postępowania z dzikimi zwierzętami. Obecna pora roku to czas kiedy możemy spotkać dzikie zwierzęta w takich miejscach jak ogrody przydomowe, parki, lasy czy okolice zadrzewień i zbiorników wodnych. Nie należy zabierać zdrowych zwierząt, które nie mają widocznych urazów. Dla zwierzęcia jest to „porwanie" z miejsca gdzie pod okiem zwierzęcych „rodziców", uczą się samodzielności. Często osoby spacerujące po lesie zabierają zwierzę z ich naturalnego środowiska gdyż uznają, że zostało porzucone. Jest to poważny błąd. Nie wolno podnosić i zabierać do domu zdrowych zwierząt takich jak młode jeże, sarenki czy pisklęta! Jest to dla nich czas najintensywniejszej nauki, bezcenny z punktu widzenia przetrwania i osiągnięcia samodzielności. W przypadku ptaków, samotny podlot nie wymaga naszej pomocy.Należy dać szansę jego rodzicom – dorosłym ptakom i nie zabierać im dziecka. Dzikie zwierzęta w naturalnym środowisku radzą sobie bez pomocy człowieka. Dotykając je, zostawiamy swój zapach, który może skutkować porzuceniem młodego zwierzęcia przez rodziców. Rodzice zwierząt takich jak zające, sarny czy dziki, pozostawiają potomstwo. Jest to związane z zagrożeniem, które może im grozić. Matka po urodzeniu młodych, rozprowadza je pojedynczo w różne miejsca. Nie świadczy to jednak, że je porzuca. Dwa razy na dobę odwiedza młode, karmiąc je. Zwiększa to szanse małych na przeżycie w naturze. Interwencje z udziałem dzikich zwierząt związane są z wysokimi kosztami. Jeśli znalezione zwierzę jest na terenie Rydułtów i jest ranne, należy zadzwonić do Miejskiego Ośrodka Dyspozycyjnego (nr telefonu: 32 4578009, 516 094 787). Jeżeli zaś jest zdrowe należy pozostawić go na miejscu i oddalić się. Nie wolno dotykać, głaskać czy płoszyć. 21.05.2022

Problemy z odbiorem telewizji TVS w Rybniku i Raciborzu. Przestrajanie na nowy standard. Od 23 maja zmienił się w woj. śląskim standard nadawania cyfrowej telewizji naziemnej. Od Czytelników, którzy dostosowali swoje sprzęty do nowej telewizji otrzymujemy jednak komunikaty, że w nowych kanałach nie działa śląski nadawca - telewizja TVS. Czy to tylko przejściowy brak programu? 23.05.2022

28 maja obowiązki dyrektora w Bibliotece Publicznej Miasta Rydułtowy im. Henryka Mikołaja Góreckiego objęła Katarzyna Żurkowska. Zaś 6 czerwca to pierwszy dzień w pracy nowej szefowej Rydułtowskiego Centrum Kultury „Feniks" - Katarzyny Chwałek-Bednarczyk. Listy gratulacje na ręce nowych dyrektorów złożyli Burmistrz Miasta Marcin Połomski oraz Zastępca Burmistrza Mariola Bolisęga życząc samych udanych inicjatyw i decyzji w zarządzaniu instytucjami kultury.

Potężne zbiorniki na wodę powstaną pod parkingiem w Rydułtowach. Mają chronić przed powodzią. Powódź błyskawiczna - tym terminem określa się szybkie zalanie trenów niżej położonych. Niewątpliwie, to co się zdarzyło 13 maja ubiegłego roku w Rydułtowach, można nazwać właśnie takim określeniem. Inwestycja ma pewne finansowanie. Z Polskiego Ładu otrzymano promesę w wysokości 15 milionów złotych. Kwota ta stanowi 85% kosztów kwalifikowanych planowanej inwestycji. 31.05.2022

2 czerwca od godz 9.30 w naszej siedzibie TMRu przyjęliśmy delegację norweską, która przyjeżdża na 2 dniowy pobyt do naszego miasta w ramach nawiązanej współpracy — tu polityki senioralnej. Gospodarzem będzie zespół" Klika Machnika" i kilka Członków Zarządu TMR.

5 czerwca miało miejsce wyjątkowe wydarzenie sportowe – Rydułtowski Bieg Samorządności na 30-lecie Miasta. Organizatorami biegu było Stowarzyszenie MOJE MIASTO oraz grupy nieformalne „Akademia Aktywnego Rydułtowika", „Little Ultra RUNster" i „Biegamy Pomagamy". Wydarzenie nie odbyłoby się gdyby nie zaangażowanie Miasta Rydułtowy oraz jego jednostek. Pracownicy Zakładu Gospodarki Komunalnej oraz Rydułtowskiego Ośrodku Sportu i Rekreacji przygotowali teren pod bieg oraz zabezpieczyli niezbędne materiały. Rydułtowski Bieg Samorządności odbywał się na 3 dystansach: 5, 10 i 15 km. Była też trasa o długości 5 km przeznaczona na nordic walking. Każdy uczestnik imprezy otrzymał specjalnie zaprojektowany medal z logiem 30-lecia Miasta Rydułtowy. Laureaci poszczególnych kategorii i dystansów otrzymali pamiątkowe statuetki. Starterem poszczególnych biegów był burmistrz Marcin Połomski, który występował w podwójnej roli, także jako operator drona, który uwiecznił wydarzenie. Usługę pomiaru czasu biegaczy sfinansował Rydułtowski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Imprezie towarzyszył festyn z licznymi atrakcjami dla dzieci i dorosłych, z którego dochód przeznaczony został na wsparcie Mikołajka Kubalę w walce z rdzeniowym zanikiem mięśni (SMA). Cała impreza przebiegła w miłej i radosnej atmosferze i była okazją nie tylko do sportowej rywalizacji, ale także dobrej zabawy.

Spółka PKP S.A. po raz kolejny przekazała nieodpłatnie na rzecz Miasta Rydułtowy nieruchomości położone w rejonie dworca kolejowego. 6 czerwca w Katowicach Burmistrz Miasta Rydułtowy - Marcin Połomski, podpisał umowę, której przedmiotem jest darowizna prawa użytkowania wieczystego 4 działek gruntu o łącznej powierzchni 3244 m2.. Wartość rynkowa przedmiotu darowizny to 225 200, 00 zł. Nieruchomości zostały darowane Miastu Rydułtowy w związku z projektowaną drogą publiczną łączącą ul. Adama Mickiewicza z ul. Ofiar Terroru. Droga ta będzie obsługiwała projektowane centrum przesiadkowe. 07.06.2022

Jechał i tracił ładunek. Uwaga kierowcy na drodze wojewódzkiej 935 pomiędzy Radoszowami a Rydułtowami. Na odcinku około kilometra zanieczyszczona jest jezdnia. Są utrudnienia w ruchu. Z naczepy ciągnika siodłowego na sporym odcinku ulicy Raciborskiej wysypywał się muł. Jak informują nasi słuchacze, utrudnienia zaczynają się już w okolicach szkoły w Radoszowach. Ciągną się prawym pasem w kierunku Rydułtów. Na drodze sporo jest tego ładunku. W okolicach komisariatu policji w Rydułtowach stoi na drodze ciężarówka, która jadąc, traciła ładunek. 07.06.2022

Na podstawie wiadomości z innych mediów zebrała J. Oleś

https://www.nowiny.pl/Rydultowy https://www.rydultowy.pl
https://www.faceboo.k.com https://www.radio90.pl/tag/rydultowy

Sadzimy kolejne drzewa

Z inicjatywy radnych Rady Miasta Rydułtowy: **Alicji Kołodziej i Małgorzaty Brzonkalik-Skowronek,** 30 maja posadzono kolejne drzewa na ulicy Traugutta w Rydułtowach. Inicjatywa miała na celu raz jeszcze nam przypomnieć, jak ważna jest rola drzew w przestrzeni miejskiej. Oprócz walorów dekoracyjnych drzewa produkują tlen, jednocześnie pozbywając się dwutlenku węgla z powietrza, co w terenie zabudowanym jest istotną zaletą.
Tym razem posadzony został na placu zabaw kasztanowiec różowy (aesculus carnea), który cechuje się pięknym wyglądem, charakterystycznymi, różowymi kwiatami. Oprócz miłych dla oka kolorów i walorów tlenowych dla środowiska kasztanowiec różowy jest też drzewem pożytecznym dla ptaków i zwierząt. W ramach dodatkowego upiększenia posadzono również hortensje, floksy oraz choinkę.

Nie lubisz czystej wody? To jej nie pij. Pięć smacznych i zdrowych napojów, które też cię nawodnią

Woda to samo dobro. Zero kalorii. Usprawnienie metabolizmu. Wsparcie dla każdej komórki twojego organizmu. Jeśli jednak nie lubisz czystej wody, nie musisz się męczyć. Nawodnij się ze smakiem. Pięć propozycji napojów, które nawadniają i wychodzą na zdrowie.

To mit, że nawadnia wyłącznie woda. Owszem, jest w tym najlepsza, ale ludzki organizm nie domaga się bezwzględnie H2O w czystej postaci. Do limitu płynów wliczamy nie tylko wodę, ale - oprócz alkoholu - wszystko, co wypijemy w ciągu dnia. Wodę zawierają także produkty spożywcze, owoce, warzywa, a nawet pieczywo.

Każdego dnia, niezależnie od pogody, kobieta potrzebuje średnio ok. dwóch litrów wody, mężczyzna pół litra więcej. Już ciało dziewięciolatka zwykle domaga się tyle wody, co dorosłego. To zapotrzebowanie może jeszcze wzrosnąć w upalny dzień czy podczas intensywnego wysiłku fizycznego.

Pamiętaj, że utrata 20 proc. wody zabija. Zagrożenie dla życia pojawia się już przy ubytku ok. 15 proc. Często utratę powyżej 10 proc. wody już trzeba leczyć w warunkach szpitalnych. Znaczne uzupełnienie płynów jest bowiem możliwe tylko drogą dożylną. Problem odwodnienia dotyczy szczególnie dzieci i osób po 65. roku życia.

1. Lemoniada - orzeźwienie i odporność

Niektórzy próbują nadać smaku wodzie za pomocą listka mięty czy cytryny. Gdy ci to pomaga - wspaniale. Jeśli nie, warto pomyśleć o wyrazistej lemoniadzie. Jeśli nie będzie zawierała tony cukru, może doskonale nawodnić, orzeźwić, a nawet schłodzić (cytrusy nadają jej tej mocy). W gorące dni nie polecamy nadużywania lodu. Owszem, jest kuszący, ale szok termiczny, który serwujemy gardłu, często sprzyja infekcjom. Oczywiście, anginy czy innego stanu zapalnego nie powoduje lód, tylko chorobotwórcze mikroorganizmy. Łatwiej jednak o ich atak przy spadku odporności, częstym w takiej sytuacji. Sok z cytryny w lemoniadzie to dobre źródło witaminy C. Ta wspiera układ immunologiczny, chroniąc cię przed wakacyjną infekcją, a nawet opóźnia procesy starzenia (jest dowiedzionym przeciwutleniaczem). Jak przygotować lemoniadę? Na litr schłodzonej wody potrzebny będzie sok wyciśnięty z pięciu cytryn (lub 6-7 limonek). Mieszasz, słodzisz do smaku, schładzasz i masz. Aby lemoniada była zdrowsza, najlepiej dosłodzić ją miodem lub innym zamiennikiem zwykłego cukru.

2. Mrożona herbata - duży wybór

Obfitość na rynku napojów typu ice tea pokazuje dobitnie, że Polacy nie stawiają już tylko na gorący herbaciany napar. Nim jednak zdecydujesz się na wybór gotowca, przeczytaj starannie informacje na etykiecie. Licz się z mnogością cukru i sztucznych dodatków, a niekoniecznie roślinnego wyciągu i zdrowych deklarowanych dodatków, jak cytryny, brzoskwinie, mięta. Chociaż, oczywiście są wyjątki, więc po prostu sprawdzaj, co jest w konkretnej butelce. Jak się robi domową, mrożoną herbatę? Jak gorącą, tylko potem trzeba ją schłodzić, ewentualnie wzbogacając o wybrane dodatki. Pamiętaj, by cytrynę czy inne źródło cennych składników dorzucić, gdy napar już przestygnie. Wysoka temperatura skutecznie pozbawia wielu cennych składników. Herbata nie musi, a nawet nie powinna, być rzeczywiście mrożona. Wystarczy dobrze schłodzona. Ta zasada odnosi się do wszystkich omawianych napojów. Herbata sprzyja odprężeniu, oczyszcza ciało i umysł. Ma zbawienny wpływ na układ trawienny, wspiera odporność. Która najlepsza? Masz do wyboru kilka kolorów. Porównaj ich walory i wybierz, w zależności od indywidualnych potrzeb.

WSZYSTKO O ZDROWIU

3. Kwas chlebowy - zapomniany pomocnik podczas upału

Jego zalety ludy słowiańskie poznały już ponad tysiąc lat temu. Kwas chlebowy sprawdzał się podczas pracy na roli, także w upalne dni - orzeźwiał i chronił przed odwodnieniem, długo utrzymywał niską temperaturę po schłodzeniu. Chociaż zawiera niewielką ilość alkoholu (do ok. 2 proc.), traktowany jest jako napój bezalkoholowy. Dziś obserwujemy wielki powrót kwasu chlebowego - można go kupić w wielu sklepach spożywczych. Specyficzny smak napoju, powstającego w wyniku fermentacji chleba z dodatkiem cukru lub owoców i drożdży, znajduje wielu zwolenników. Naturalny kwas chlebowy dostarcza witaminy z grupy B, witaminy C i E, cynk i selen. Ceniony jest jednak przede wszystkim jako naturalne źródło probiotyków, dzięki którym odbudowuje naturalną florę bakteryjną w jelitach. Poprawia przemianę materii i ułatwia trawienie. By go przygotować samodzielnie, potrzebujesz przede wszystkim chleb razowy, wodę, cukier i drożdże (przepis). Podobnym napojem jest staropolski podpiwek, na bazie drożdży, kawy zbożowej i suszonego chmielu.

4. Koktajl owoców i warzyw - sycący zastrzyk energii

Samo zjedzenie owocu czy warzywa już nawadnia. Ich zblendowanie przyspiesza efekt, choćby dlatego, że koktajl szybciej przyswoisz. Z dodatkiem otrąb czy siemienia lnianego staje się błonnikowym mocarzem. Z odpowiednio dobranymi przyprawami - poważnym sojusznikiem przyspieszenia przemiany materii. Orzeźwienie, bogactwo składników odżywczych - koktajle to jest to. Nie słabnie moda na tzw. "green monsters", koktajle przygotowywane na bazie surowych, zielonych warzyw - zwłaszcza szpinaku. Magnez, żelazo, witaminy z grupy B - ich moc jest niepodważalna. Nie oznacza to jednak, że koktajle o innej barwie nie zasługują na uwagę. Dodając do koktajlu czerwone warzywa i owoce, choćby pomidory, dostarczymy sobie potasu oraz likopenu - substancji dbających szczególnie o właściwą pracę serca. Truskawki i porzeczki zadbają o odporność, dzięki witaminie C. Żółte warzywa i owoce wspomogą głównie kondycję skóry i jej przydatki (włosy i paznokcie). Koktajl z samych warzyw i owoców wymaga zwykle rozcieńczenia wodą. Nie żałuj sobie też jogurtu, kefiru czy maślanki**. Jelita podziękują ci za probiotyki.**

5. Mrożona kawa - kofeinowy kop

Coraz więcej zwolenników ma też nie tylko gorąca, ale i mrożona kawa. Chociaż mitem okazało się jej odwadniające działanie, nieprzypadkowo znalazła się na końcu naszej listy. Wiele badań w ostatnich latach pokazuje, że niepotrzebnie straszono nas kawą - nawet w dużych ilościach nie szkodzi, a jej ziarna zawierają substancje korzystne dla naszego zdrowia - zapobiegające miażdżycy, poprawiające pracę mózgu. Większość z nas dobrze toleruje kofeinę, a ta stawia nas na nogi. Zatem? Jeśli masz zamiar schładzać czystą kawę, nie ma problemu. W praktyce jednak mrożona kawa, zwłaszcza w lokalu, to bomba kaloryczna, pełna bitej śmietany i słodkich syropów. Raczej deser niż napój. Bywa, że ma więcej kalorii niż hamburger z podwójnym mięsem. Jeśli masz problemy z tolerancją laktozy, nawet pozornie lekka mrożona kawa z dodatkiem mleka narazi cię na problemy trawienne (m.in. biegunki i wzdęcia), a przy nich łatwo o odwodnienie. Zatem - ostrożnie i z umiarem.

https://zdrowie.gazeta.pl/Zdrowie/7,101460,28447467,nie-lubisz-czystej-wody-to-jej-nie-pij-smaczne-i-zdrowe-napoje.html#do_w=58&do_v=433&do_st=RS&do_sid=675&do_a=675&s=BoxOpImg14

SPRAWOZDANIE TMR ZA 2021

Zestawienie działań w układzie miesięcznym w 2021r.
Rok równie trudny do planowania jak poprzedni z uwagi na panującą epidemię. Realizacja dwóch projektów z dziedziny kultury: „Letnie koncerty na rynku miasta" oraz „Ku pamięci górników". Prócz tego zaplanowano działania warunkowe — poza zadaniem związane z możliwością realizacji (Organizacja wycieczek)
Styczeń - siedziba TMR- organizacja pierwszego spotkania hobbystów-fotografie, dokumenty dyplomy itp. związane z Rydułtowami.
Luty — zorganizowano spotkanie obywatelskie z udziałem Burmistrza i Przew. Rady Miasta poświęconego planowanym inwestycjom oraz odpowiadano na pytania przesłane do UM. W spotkaniu wzięło udział 13 przedstawicieli rydułtowskich organizacji.
Marzec — na zaproszenie Prezesa przybywa ekipa TVP3, która nagrała wywiady z członkami Zarządu i członkami zespołu „Kliki" dla ogólnopolskiego programu „Starszaki" oraz drugi program dla Telewizji Katowice pt. „Szpitalnictwo sprzed 100 lat" na bazie zbiorów zgromadzonych w naszych Szpitalnych Izbach Pamięci.
Kwiecień - organizacja Dnia Kobiet przez zespół Kliki; „Żonom i koleżankom z TMRu" - 50 osób - organizator H. Mańka -Siedziba TMR -wywiady dziennikarzy Gazety Wyborczej i Dziennika Zachodniego na temat planowanego ufundowania tablicy poświęconej górnikom z marca 1945 roku. -- Siedziba TMR - pierwszy wywiad Radia „Silesia" na temat integracji „Ślązok i gorolka i gorol ze ślązaczką" na podstawie mieszkańców Rydułtów z pierwszych lat powojennych.
Maj - Organizacja kolejnego spotkania obywatelskiego tym razem członków TMRu z Z-cą Burmistrza Mariolą Bolisęga - problemy społeczne. Na spotkaniu uzyskano też zapewnienie uzyskania zgody na przesuwanie realizacji zadań jeśli zajdzie taka potrzeba (organizacja aż 6 koncertów od czerwca do sierpnia -Siedziba TMR — przygotowano wystawę zdjęć z zespołami, które dotąd wystąpiły na imprezach zorganizowanych przez TMR
Czerwiec - Olza -przygotowanie wianka przez panie z TMR na noc świętojańską w Olzie i występ Kliki na uroczystości. Oprawie uroczystości dodała czynna obecność Z-cy Burmistrza Marioli Bolisęga - Rydułtowy. — Ogródki działkowe „Zgoda" -organizacja pikniku na Zgodzie ze zwiedzaniem ogrodu (60 osób) Organizator Tadeusz Wojaczek; Rydułtowy rynek -organizacja pierwszego koncertu pt „Prezentują się trzy pokolenia". Wystąpiły zaproszone zespoły: dzieci z przedszkola nr 1, soliści Czelodki, zespół „The secret project", zespół muzyczny H. Sosny z solistką oraz Klika Machnika. — Rzuchów — występ Kliki na zaproszenie OSP Rzuchów, który zorganizował imprezę pt; „Strażacy w ogniu i kulturze"
Lipiec - Lyski-Dzimierz - występ Kliki i zespołu Dzimierzanki na imprezie biesiadnej dla emerytów i osób niepełnosprawnych - Rydułtowy - rynek -organizacja 2 koncertów pt. „Z pieśnią biesiadną" oraz „Z piosenką przez świat" na których wystąpiły zespoły: Rzuchowianki, Trojak z Czernicy, soliści Czelodki, Mini Klarnetki, zespól Dżepetto, zespól muzyczny H .Sosny, Klika Machnika. - Organizacja wycieczki — Zabrze, Sztolnia Luiza, Park Śląski, Nikiszowiec- organizator M. Stebel
Sierpień - Rydułtowy rynek - koncert pt: „Ni ma to jak śląski śpiywki" z udziałem zespołów: muzycznego H Sosny, Kliki, Rzuchowianek, Trojaka z Czernicy i zespołu tańca liniowego z Pszowa.- Kornowac — Łęg - występ Kliki na święcie OSP na Łęgowie Dni Rydułtów- koncert Kliki Machnika z pieśniami powstańczymi na święcie Stowarzyszeń, koncert Kliki wspólnie z Kokoszyczankami na inauguracji II Dnia i udział we wręczaniu kolejnej statuetki Rydułtowika
Wrzesień - organizacja wycieczki (48 osób) Głogówek, rejs stateczkiem po Kanale Gliwickim i Odrze, - organizator M. Stebel, Rydultowy - rynek- ostatni koncert pt: Żegnamy Lato z udziałem zespołów Szkoły Muzycznej, solistów Czelodki, Bebiki, Klarnetki Mini, Kokoszyczanki, zespól H. Sosny, Klika, Kokoszyczanki; Czernica -występ Kliki Machnika na imprezie pod nazwą „Z pieśnią ludową"
Październik – Rydułtowy- Restauracja „Willa" - podsumowanie dotychczasowych działań w obecności Z-cy Burmistrza M. Bolisęga (45 osób) organizator: H. Mańka, Fr. Paprotny; Wodzisław WDK — wspólny koncert Kliki Machnika z Rzuchowiankami na 10 leciu zespołu Kokoszyczanki.
Listopad - Rydułtowy - brama kopalni - organizacja uroczystości poświęcenia tablicy ku pamięci górników, którzy uratowali kopalnię przed zniszczeniem. W uroczystości wzięło udział 5 parlamentarzystów, kierownictwo Kopalni, Władze Miasta i Powiatu, Proboszcz Parafii św. Jerzego, poczty sztandarowe kopalni, miasta i rydułtowskiego Hufca ZHP, seniorzy -górnicy, zespól Kliki Machnika, Orkiestra KWK Rydułtowy. Prowadzący: Jerzy Majer , - RCK Feniks — organizacja koncertu patriotycznego z udziałem w/ wymienionych Osób. - uroczystość wręczania ZKZ dla Jana Wojaczka na wniosek Burmistrza Miasta wręczony przez p senator Ewę Gawęda. W okazyjnym koncercie wystąpiły zespoły: Orkiestra KWK Rydułtowy z solistkami, Olzanki, Kokoszyczanki, Mini Klarnetki, soliści zespołu Stefana Drożdżoka, chór Cecylia, Klika Machnika prowadzący; Jerzy Majer ,Aleksandra Wolner Rzuchów - Łęg - koncert Kliki na patriotycznym śpiewaniu w sali na Łęgowie
Grudzień - Kokoszyce .Nagrywanie filmiku z pastorałką: „Dla najlepszych przyjaciół" Kokoszyczanki-Klika Czernica-Restauracja „Sedan" Z udziałem Burmistrzów Miasta odbyła się biesiada barbórkowo-świąteczna (48 osób) - Organizator Henryk Mańka Rydultowy — rynek — kolędowanie Kliki z zespołem Kokoszyczanki na Jarmarku Świątecznym
Warto dodać, że Prezes na bieżąco wprowadza zdjęcia, filmiki na stronę TMR na FB, zaś J. Majer uzupełnia stronę www. Odbyły się 2 spotkania towarzyskie w siedzibie TMR -październik-listopad organizowane przez Alicję Pawełek, Weronikę Kosowską, Różą Machnik. W działalności związanej z utrzymaniem siedziby wyróżniła się: Anna Płońska zaś za wydawanie gazety odpowiadała Joanna Rusok.

Do czerwcowego numeru „Kluki" wybrałam wiersze Honoraty Sordyl, Michaliny Gałka- Nosiadek, Teresy Jagiełło, oraz moje.

Pierwszego czerwca obchodzimy Dzień Dziecka, życzę wszystkim dzieciom, dużo radosnych w życiu chwil. 23-go czerwca Dzień Ojca, więc wszystkim Tatom, Tatusiom dużo zdrowia i tego co cenne - radości w oczach dziecka.

Z serdecznym poetyckim pozdrowieniem
Ewa Wierzbinska-Kloska

NIC SZCZEGÓLNEGO

Wnuczka płacze, babcia skacze,
dziadek krzyczy, mucha burczy.
Burek w budzie miauczy ,mruczy,
kurka kwacząc w kółko biega.

Wszystko kręci się dokoła
z dala ktoś woła raatuunku!.
Co się dzieje? Koniec świata?
Ziemia w czarną dziurę wpadła?

Nie! Tu wszystko jest jak trzeba
tylko śnieżek pada z nieba.
Leci, pada troszkę różowy lub niebieski
tak z pół metra na dzień.

Jak to śnieżek w lecie pada?
Przecież piszę że w wierszu
nic szczególnego się nie dzieje
bo to są wersy zaczarowane…

Ewa Wierzbinska-Kloska

Oczy

Nic nie mówisz ale
tyle skargi w spojrzeniu
aż pociemniało
i uleciał granatowy motyl

Ze zdumienia nagle pojaśniał
pokój gdy bez gromu
błyskawica źrenice rozdarła
i wyszły mi naprzeciw –

błękitne lampiony
zapalone uśmiechem drgającym
w półmroku twoje oczy –
zawsze inne

Honorata Sordyl

Rozmazaniec znad cieplejszej strony powiek

Klementynka śpiewaj, śpiewaj!
Żebym nie zapomniał.

Najciemniej bywało w szufladzie - kontur fajki
skutecznie uświadamiał, że jeszcze nie paliłem
świeczek na piętnastej wiośnie. Przygarniam światłoślady,
kształty z przeciwnego brzegu miasta.

Dziewczyna w oranżerii miała słodkie
C - jak pomarańcze, zwisające (ponoć) z górnych partii
szklarni. Jeśli gdzieś istnieje raj, to na pewno tu
- ogrzewałem myśli - że kiedyś kupię sobie słońce.
I mógłbym znać na pamięć wszystkie twoje piegi,
gdyby nie garby na źrenicach. Nastomilowe.

Michalina Gałka-Nosiadek

Pożegnanie

Kochanemu tacie

Tak nagle odszedłeś – Tato.
Tyle powiedzieć ci chciałam.
Nie znałam tych planów Boże,
może gdybym wiedziała…

Ty też nie wiedziałeś – Tato,
że nadszedł już czas rozstania,
bo przecież byś nie chciał odejść
tak nagle – bez pożegnania.

Pamiętam wszystko – Tato:
uczyłeś mnie jak żyć dumnie,
z tobą chodziłam za rękę,
by się nie zgubić w tłumie.

To pożegnanie jest – Tato.
Wiem, że nie spotkam już ciebie.
Jak sobie mam z tym poradzić
do dzisiaj wciąż tego nie wiem.

Nie byłam wtedy przy tobie,
pamiętasz to piękne lato.
Ty przecież musisz to wiedzieć
jak bardzo wciąż tęsknię – Tato.

Teresa Jagiełło

gdyby kiedyś

ktoś odciął mnie od marzeń
serce pełne zmarszczek
pękłoby
tuląc resztką sił
kolory tęczy
odcienie wiary
i miłości

Ewa Wierzbinska-Kloska

Gabinety Specjalistyczne na ul. Strzelców Bytomskich 9 w Rydułtowach służą pomocą tel. +48 691 101 688

Wizyty prywatne:

- **Chirurgia**
- **Dermatologia**
- **Urologia**
- **Reumatologia**
- **USG, Doppler, Radiologia**
- **Kosmetologia**
- **Trychologia**
- **Podologia**
- **Poradnia dietetyczna DIETIKON**

Podsumowanie projektu

30 maja br. w pizzerii „Sezonova” odbyło się robocze spotkanie podsumowujące realizację projektu „Rydułtowska Biesiada pod Szarlotą”. Rozmawialiśmy o zrealizowanej imprezie, dziękowaliśmy współpracownikom za pomoc i snuliśmy plany na przyszłość. Oby więcej takich imprez, podczas których wszystko dopisywało: frekwencja, pogoda i humory.

Zaproszenie

informacja dla Członków TMR

W dniu 22 czerwca od godz. 11.00 w RCK „Feniks” odbędzie się **Walne Zebranie Sprawozdawcze Towarzystwa Miłośników Rydułtów**. Z uwagi na konieczność podjęcia ważnych uchwał, w tym przyjęcia sprawozdań za 2021r, prosimy o obowiązkowe przybycie na to zebranie.
Ewentualny brak forum może spowodować, że zostaniemy skreśleni jako organizacja pożytku publicznego i tym samym nastąpi utrata możliwości odpisu 1% podatku na TMR, czego chcemy bezwzględnie uniknąć !

Za Zarząd

Prezes Henryk Machnik

Sprzedaż ekogroszku z KWK Piekary, workowany i luzem wraz z dostawą.

Tel: 501 538 428
www.transstal.eu

Przypominamy naszym czytelnikom, że siedziba KLUKI oraz Towarzystwa Miłośników Rydułtów znajduje się w Rydułtowach, na ulicy Plebiscytowej nr 47 na I piętrze, nad apteką!

Na wieczną wartę, w wieku 74 lat odszedł

Ś.P. Franciszek Paprotny

CZŁONEK TOWARZYSTWA MIŁOSNIKÓW RYDUŁTÓW, NASZ KOLEGA, HONOROWY RYDUŁTOWIK, CZŁONEK NASZEGO ZESPOŁU REGIONALNEGO „KLIKA Machnika" CZŁNEK SITG. 25 MAJA LICZNA RODZINA, ALE TEŻ WIELU BYŁYCH GÓRNIKÓW W TYM: DELEGACJA KLUBU EMERYTÓW SITG, DELEGACJA ZARZĄDU TMR I ZESPOŁU, SĄSIEDZI I ZNAJOMI POŻEGNALI W KOŚCIELE ŚW. JERZEGO A POTEM NA CMENTARZU, POPULARNEGO ŚP. FRANKA. Jako pracownik KWK Rydułtowy należał do wyróżniających się Osób dozoru a jego emerytura to czas społecznego zaangażowania, za które otrzymał statuetkę i tytuł Rydułtowika Roku. Był tzw. „złotą rączką", zapalonym wędkarzem, samochodziarzem, Osobą towarzyską i dumnym Ojcem i Dziadkiem.

Na długo pozostanie w naszej pamięci.

Łączymy się w bólu z Rodziną zmarłego.

.

Zarząd TMR
oraz Koledzy z zespołu „Klika Machnika"

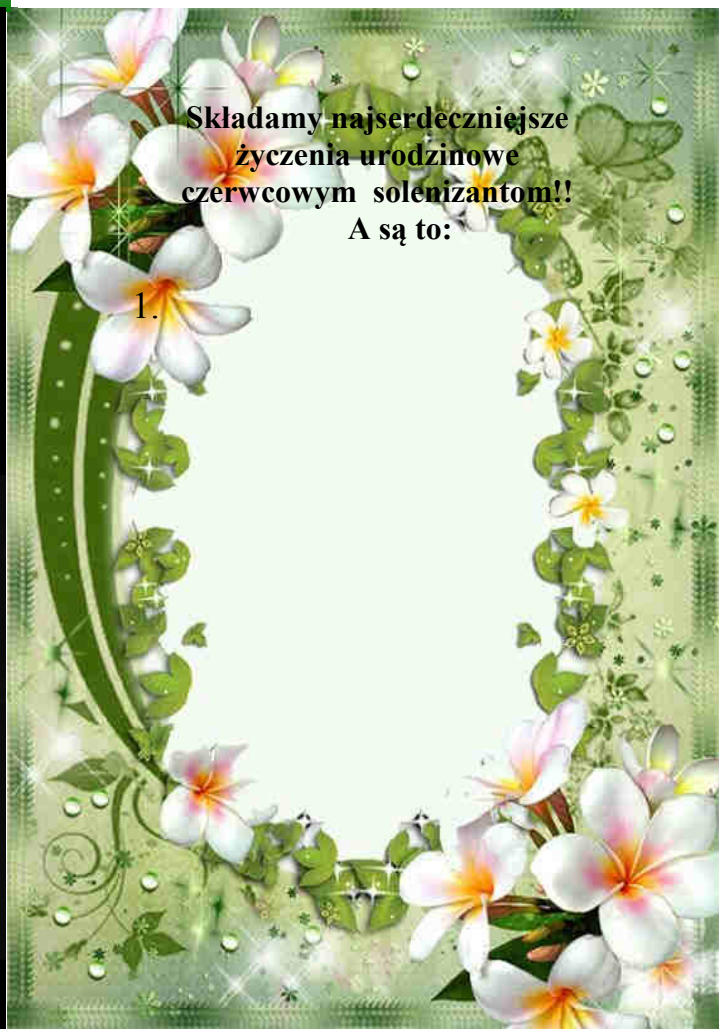

VIII edycja Konkursu Pieśni Chóralnej im. Czesława Prudla w Lyskach

W dniu 5 czerwca 2022 r. w Lyskach odbyła się kolejna, VIII edycja Konkursu Pieśni Chóralnej im. Czesława Prudla w Lyskach. Konkurs Pieśni Chóralnej jest cyklicznym wydarzeniem na terenie Gminy Lyski, niestety z powodu pandemii COVID-19 ostatni odbył się w 2019 r. Po dwóch latach przerwy zarówno organizatorzy, Jury jak i uczestnicy z niezwykłą radością i wyczekiwaniem wzięli udział w kolejnej edycji Konkursu.

W konkursie zaprezentowało się 7 chórów. Umiejętności zostały ocenione przez szanowne Jury Konkursu w składzie: prof. dr hab. Jacek Glenc, prof. dr hab. Joanna Glenc, dr hab. Krystyna Lubos, mgr Łucja Stawarska i mgr Wacław Mickiewicz. Poziom konkursu był bardzo wysoki, a Jury mieli ciężki orzech do zgryzienia. Podczas oczekiwania na wyniki, zebrani goście oraz członkowie chórów wysłuchali wyjątkowego koncertu zwycięzcy zeszłorocznej edycji – Chóru DOMINANTA Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. Karola i Antoniego Szafranków w Rybniku, którego dyrygentem jest prof. dr hab. Joanna Glenc. Po długich i burzliwych obradach ogłoszony został werdykt.

Laureatem Grand Prix został Akademicki Chór Uniwersytetu Łódzkiego pod dyrekcją Aleksandry Ryłko-Sutowicz. Ponadto prowadząca chóru Pani Aleksandra Ryłko-Sutowicz została uhonorowana tytułem Najlepszego Dyrygenta Konkursu.

W kategorii Chóry Mieszane I miejsce zdobył Chór ,,ECHO" z Zebrzydowic, II miejsce Chór im. Juliusza Rogera z Rud, natomiast na III miejscu ex aequo uplasowały się Chóry ,,ZORZA" z Gminy Wyry oraz ,,LUTNIA" z Pszczyny.

W kategorii Chóry Jednorodne na I miejscu uplasował się Chór ,,CALVI CANTORES" z Knurowa.

W kategorii Chóry Dziecięce i Młodzieżowe I miejsce zdobył Chór ,,PER SPASSO" z Pszczyny.

Nagrodą za najlepiej wykonany utwór Patrona Konkursu Szanowanego Pana Norberta Prudla uhonorowany został Chór ,,PER SPASSO" z Pszczyny pod dyrekcją Katarzyny Machnik za utwór AVE MARIA.

Serdecznie dziękujemy uczestnikom, Jury, sponsorowi wydarzenia Operatorowi Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. oraz wszystkim zaangażowanym w organizację tego wydarzenia. Jednocześnie zapraszamy Państwa za rok, można już rezerwować sobie termin na początku czerwca w Waszych kalendarzach ;)

Gmina Lyski -
to co najlepsze!

Gmina Lyski -
to co najlepsze!

Konkurs Pieśni Chóralnej
Gmina Lyski -
to co najlepsze!

Konkurs Pieśni Chóralnej
Gmina Lyski -
to co najlepsze!

Moje rozważania.

Przeraża okrucieństwo wojny na Ukrainie. Niestety wygląda to na wojnę domową z elementem wojny religijnej. Skala dezinformacji, jednostronne relacje, niestety nie pokazują prawdziwego obrazu i skali tej wojny, która wciągnęła już w różny sposób w swój diabelski wir już prawie pół świata. Mam wrażenie, że po raz pierwszy amerykanie cieszą się z tej wojny, dzięki której osłabiana jest coraz bardziej Rosja a swoi żołnierze nie są angażowani bezpośrednio w wojnę. Jak to się skończy — nie wiem, natomiast przypuszczam, że skutki tej wojny, nadmierne angażowanie się naszych Władz w tą wojnę spowoduje ogromne trudności ekonomiczne naszego kraju i wymuszone ogromne wydatki na zbrojenia i dalsze niewyobrażalne zadłużenie kraju a więc perspektywa niecieka wa. A co z ekologią, naszymi planami walki z niską emisją? W naszym mieście, korzystając z dotacji ale też stosując się do przepisów kilkaset domów zostało wyposażonych w nowe V klasy piece na ekogroszek. Czy przy tych szalejących cenach, braku podaży ekogroszku nie zawali się cały program walki z niską emisją? W roku ubiegłym po raz pierwszy ilość dni z przekroczoną normą złego powietrza była mniejsza. Czy to co się dzieje nie wymusi u dużej części gospodarstw spalania śmieci, plastiku, opon itp.? Nasz Rząd szasta milionami i miliardami, więc może będzie też tak hojny wobec nas i wyłoży naszej kopalni jakieś 2 miliardy na udostępnienie złoża pod Suminą co pozwoliłoby zaopatrzyć naszych i okolicznych Mieszkańców w węgiel - w tym i ekogroszek, który mogłaby produkować kopalnia. Już nie ma nacisku na natychmiastowe likwidacje kopalń bo zawalił się cały system dostaw surowców energetycznych.. Niestety sankcje działają w obydwie strony. Póki co cieszymy się inwestycjami i robotami, które pięknie zmieniają nasze miasto. Widać to patrząc na kolonię Karola czy na machnikowiec. Mimo ogromnych trudności jakoś naszej Władzy Miasta udaje się zdobywać środki na różne często nowatorskie działania, czego przykładem jest tzw Fundusz Norweski, dzięki któremu trwają działania na rzecz ekonomicznego pobudzenia możliwości usługowej w lokalach ul. Ofiar Terroru. Kwietniowe i majowe imprezy w jakiś sposób już zachęciły do częstszego pobytu w tej części miasta co potwierdza np. personel pizzerii „Sezonowa.”. Trzeba jednak rozwiązać problem parkowania samochodów przez personel sklepów. Myślę, że dobrym rozwiązaniem mogłoby być wykorzystanie pustych zbiorników za Urzędem Miasta na parking właśnie dla personelu i właścicieli sklepów i lokali w tej części ul. Ofiar Terroru. Czas niestety działa i po wieloletniej służbie na stanowisku Dyrektora RCK Feniks na emeryturę odeszła mgr Janina Chlebik Turek a także mgr Barbara Laszczyńska pełniąca funkcję Dyrektora Miejskiej Biblioteki Publicznej. Odbyły się huczne pożegnania z odchodzącymi na emeryturę z wyrażanym przekonaniem, że ich działania na rzecz Mieszkańców naszego miasta nie kończą się z momentem zakończenia pracy i dalej będą promotorami różnorodnych działań i inicjatyw z czego przecież słyną. Szczególnie na to liczymy my - Członkowie TMRu, którzy widzimy, że w działania naszego stowarzyszenia trzeba tchnąć nowego ducha. Pisząc te słowa ‚jednocześnie pragnę podziękować ponad 30 Osobom z TMR zaangażowanych w przygotowanie i obsługę Rydułtowskiej Biesiady pod Szarlotą, oraz współpracującym z nami instytucjom, firmom, stowarzyszeniom, którzy byli współgospodarzami organizacji tej niewątpliwe udanej imprezy. Do nich należeli: Pracownicy Urzędu Miasta z Burmistrz Mariolą Bolisęga na czele, RCK Feniks, Stowarzyszenie Rodzin i Osób Niepełnosprawnych,Orkiestra KWK Rydułtowy, SP4, SP2, Przedszkole nr 4, Firmie Foto Baron, Pizzerii Sezonowa, Stowarzyszeniu No Wsi. Dziękuję wystawcom i licznym zespołom z RCK Feniks, Przedszkola nr 4, solistom Czelodki i wolontariuszom z SP2, kabaretowi Ciaproki, naszym kolegom z Kliki i wreszcie prowadzącym: Dorocie Rak i Alicji Kołodziej. Szczególne podziękowania kieruję do przyjezdnych zespołów: Rzuchowianki, Dzimierzanki, Zespół tańca liniowego z Pszowa, Kokoszyczanki i zespól muzyczny Henryka Sosny z przeproszeniem, że z braku czasu nie mogliśmy zaprezentować całego programu przygotowanego przez te zespoły. Cieszy nas opinia tych zespołów, że do Rydułtów przyjeżdżają bardzo chętnie i liczą na kolejne zaproszenia. Napisaliśmy projekt związany z koncertami na machnikowcu i rynku i jeśli uzyskamy dotację, to możliwe jest, że tak będzie.

Henryk Machnik

Nie marnujmy ciepła

Nie trzeba marznąć, żeby korzystać z ciepła rozsądniej. Wystarczy zastosować te same metody, które sprawdzają się przy używaniu wody, czy prądu. Korzystaj z ciepła wtedy, kiedy jest ci ono potrzebne. A gdy nie korzystasz, ograniczaj zużycie. W pustym pomieszczeniu, w którym nikt nie przebywa, nie ma potrzeby nadmiernego ogrzewania. Wydaje się to całkiem rozsądne, jednak - jak pokazują badania większość z nas przegrzewa mieszkania. A jak przekonuje Polskie Towarzystwo Alergologiczne, najzdrowiej żyje się w 20 stopniach.

www.20stopni.pl

20 STOPNI
DLA KLIMATU

Ciepłownia Tydułowy

CIEPŁO SYSTEMOWE

PATRONAT
PTA
Polskie Towarzystwo Alergologiczne

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej
Rydułtowy, ul. Tetmajera 150
tel. 32 72 94 068, 32 72 94 933

Poradnie lekarskie prowadzone w ramach podpisanych kontraktów z NFZ

Lekarza POZ, Ginekologiczno-położnicza, Dermatologiczna, Okulistyczna, Laryngologiczna, Leczenia bólu, Neurologiczna, Urazowo-ortopedyczna, Leczenia uzależnień, Medycyny paliatywnej, Hospicjum domowe,

Poradnie lekarskie prowadzone w ramach usług komercyjnych (odpłatnych)

- Panele Fotowoltaiczne (Longi, Suntech, Vsun, Ecodelta, Jolywood oraz wiele innych)
- Inwertery (w tym mikroinwertery Hoymiles),
- Pompy ciepła
- Grzejniki i Folie na podczerwień,
- Piece na pellet,
- Pellet,
- Magazyny Energii.

BEST EKO
44-280 Rydułtowy, ul. Gajowa 20
Tel: 799 169 992
e-mail: bestekopl@gmail.com

KORZYŚCI:

- Zakup razem z montażem
- Dofinansowanie
- Liczne promocje
- Dla każdego klienta karta do Kauflandu z ustaloną kwotą (każdy zakup u nas powoduje doładowanie karty).

Zapraszamy do naszego biura

GRUPA FIBRA Sp. Z o.o.
Twoje biuro nieruchomości
Grupa Fibra Sp. z o.o.

Sprawdź nas:)

Chcesz kupić
lub sprzedać nieruchomość?

Zadzwoń: tel.: 668 714 406

Wydawca: Towarzystwo Miłośników Rydułtów, Rydułtowy, ul. Plebiscytowa 47, tel. +48 515 828 453; Kolegium Redakcyjne (tel. +48 514 430 689, +48 510 791 300); Red. Nacz. Joanna Rusok, Z-ca Red. Nacz. M. Stebel, Sekretarz: W. E. Jankowska, członkowie: H. Machnik, S. Brzęczek, J. Majer, J. Oleś, A. Kołodziej, Ł. Majer, Ewa Wierzbińska-Kloska;
e-mail: kluka.tmr@interia.pl; nasza strona: www.tmrrydultowy.pl; Redaktor wydania: Joanna Rusok, komputerowy skład gazety: Janina Oleś. Zdjęcia na zlecenie TMR wykonują: FOTO BARON Rydułtowy, FOTO SYCHA Rydułtowy, fotoreporterzy: Bernadeta Oślizły, Damian Bizoń, Roman Gunia. Druk gazety: MZ Druk Radlin
Materiały zamieszczone w „Kluce" są zastrzeżone. Redakcja nie odpowiada za treść nadesłanych do druku korespondencji. Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i adiustacji nadesłanych tekstów.